Zaanpeiling 2012

Rapportage

Gemeente Zaanstad
Team Onderzoek en Statistiek
Maart 2013

Inhoud

Samenvatting…….. 3
Inleiding 8
1 Openbare ruimte en milieu 10
1.1 Kwaliteit van de openbare ruimte 10
1.2 Belangrijkste knelpunten in de buurt 11
1.3 Meldingen openbare ruimte 12
1.4 Milieu 12
2 Wonen 15
2.1 Kwaliteit van woning en woonomgeving 15
2.2 Verhuisgeneigdheid 16
2.3 Voorzieningen in stad en wijk 17
2.4 Toekomst van de buurt 18
3 Leefbaarheid en veiligheid 20
3.1 Medeverantwoordelijk en actief in de buurt 20
3.2 Gehechtheid aan stad en buurt 22
3.3 Veiligheid 22
4 Gezondheid en welzijn 24
4.1 Gezondheid 24
4.2 Welbevinden 26
4.3 Mantelzorg 27
4.4 Bewegen 27
5 Maatschappelijke participatie 29
5.1 Contacten 29
5.2 Vrijwilligerswerk 29
5.3 Sport 30
5.4 Cultuur 31
6 Bestuur, organisatie en communicatie 33
6.1 Oordeel over het gemeentebestuur 33
6.2 Invloed van burgers 34
6.3 Gemeentelijke regelgeving 35
6.4 Communicatie 35
Bijlage: begrotingsindicatoren 2012 en 2013 39

SAMENVATTING

Hieronder volgt in kort bestek een samenvatting van de belangrijkste bevindingen uit de Zaanpeiling 2012. Een deel van deze bevindingen en andere scores uit de Zaanpeiling 2012 worden gebruikt als indicator en stuurinformatie in de begrotingen van 2012 en/of 2013. Voor een compleet overzicht van de scores op deze indicatoren (in de periode 2008-2012) wordt verwezen naar de bijlage achterin deze rapportage.

Openbare ruimte en milieu

- De kwaliteit van de openbare ruimte scoort op of iets boven het rapportcijfer 6 (er zijn meerdere soorten rapportcijfers). De cijfers liggen iets lager dan vorig jaar. Er bestaan verschillen in waardering tussen de 19 Zaanse wijken: de meeste wijken scoren een zes of hoger, een aantal wijken scoort onder de zes.
- Slecht onderhoud van de bestrating wordt in 2012 en eerdere jaren als belangrijkste probleem van de buurt genoemd. Parkeerproblemen, vervuiling, onveilig verkeer, vandalisme en hondenpoep vormen in wisselende volgorde sinds 2007 de rest van de top-6. Er is geen sprake van een duidelijke toe- of afname van de verschillende soorten problematiek.
- Iets meer dan een kwart van de inwoners heeft een melding doorgegeven over de openbare ruimte en bijna de helft daarvan is tevreden over de afhandeling. De andere helft is dat niet. Ontevreden melders geven als oorzaak vooral aan dat men niets meer terug hoort van de gemeente. 86% van de inwoners geeft aan niet te weten wat de termijn is voor afhandeling van meldingen. Dat zou een oorzaak kunnen zijn voor “niet ingeloste verwachtingen”.
- Ervaren geurhinder neemt sinds 2009 langzaam maar zeker af. Dat geldt voor alle Zaanse wijken en voor alle soorten geurhinder (cacao, linoleum etcetera)
- Het aandeel inwoners dat last heeft van lawaai is groter dan het aandeel dat last heeft van geuroverlast. Met name lawaai van auto’s en van vliegtuigen is een steen des aanstoots. Bedrijven en fabrieken veroorzaken wel meer geuroverlast dan geluidsoverlast.
- Een doelstelling van de gemeente Zaanstad is het bevorderen van het gebruik van andere vervoermiddelen dan de auto voor woon-werkverkeer. Dat gebruik stijgt echter niet (zie tabel 3). Het gebruik van andere vervoermiddelen loopt terug van 49% in 2008 naar 45% in 2012. Het gebruik van de fiets (voor woon-werkverkeer) is in dezelfde periode licht gedaald, van 22% naar 20%

Woning en woonomgeving

- Het gemiddelde rapportcijfer dat de inwoners van Zaanstad aan hun woning geven is een 7,4. Hun woonomgeving geven zij een 6,9. Na een kleine opleving in 2009 is in 2011 en 2012 een daling te zien van beide rapportcijfers, vooral van de waardering van de woning.
- Per wijk verschillen deze rapportcijfers. De woningen in Assendelft-Noord en Westerkoog worden het beste gewaardeerd (rond de 8,0) en de woningen in Poelenburg het minste (6,6). Wat betreft woonomgeving staan Westzaan en Westerkoog bij inwoners gemiddeld het beste aangeschreven (7,5), de woonomgeving in Poelenburg en Rosmolenwijk wordt het minste gewaardeerd (rond de 6,2).
- Gevraagd naar voorzieningen in de wijk zijn inwoners het meest tevreden over de bereikbaarheid per fiets en over het winkelaanbod. De tevredenheid over een aantal voorzieningen neemt met de jaren licht toe: winkels, groenvoorzieningen, verkeersveiligheid en voorzieningen voor jongeren. Voor de bereikbaarheid per auto neemt de tevredenheid juist langzaam af. Voor andere voorzieningen zijn nauwelijks veranderingen te bespeuren.
- Van de voorzieningen in Zaanstad als geheel worden het winkelaanbod, de recreatiemogelijkheden, gezondheidsvoorzieningen en sportvoorzieningen het meest gewaardeerd. Parkeermogelijkheden en de verkeersveiligheid worden het minst gewaardeerd. De tevredenheid stijgt tussen 2011 en 2012 voor bijna alle voorzieningen licht.
- Inwoners worden langzaam maar zeker positiever over de toekomst van hun buurt. Bijna 18% denkt dat de buurt *vooruit* zal gaan, dat is iets meer dan in vorige jaren. Circa 44% is neutraal over de toekomst van de buurt. Het aandeel inwoners dat denkt dat de buurt *achteruit* zal gaan daalt al enige jaren en is nu 26%.

- Tussen wijken bestaan flinke verschillen. Het vertrouwen in de toekomst van de eigen buurt is het grootst in Oude Haven, gevolgd door een aantal wijken in het zuidoosten van Zaandam en Assendelft-Noord. In Westerkoog, Krommenie West en een aantal wat oudere wijken (Oud Zaandijk, Assendelft Zuid, Wormerveer) is het aandeel mensen dat denkt dat de buurt vooruit zal gaan het kleinst. Hier moet bij worden gezegd dat in deze wijken een meer dan gemiddeld aandeel inwoners eigenlijk gewoon geen verandering verwacht, het is niet zo dat men hier duidelijk meer *verslechtering* verwacht dan elders.

Leefbaarheid en veiligheid

Toelichting: de belangrijkste onderzoeksbron voor informatie over leefbaarheid en veiligheid in Zaanstad en de Zaanse wijken is de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM). De Zaanpeiling 2012 bevat beperkte en aanvullende informatie op de IVM. De rapportage over de IVM 2012 is naar verwachting in april/mei 2013 beschikbaar. Deze rapportage bevat informatie op stadsniveau.

- Het aandeel van de inwoners dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de leefbaarheid in hun buurt lag tot en met 2007 nog op ruim 80%, maar is daarna wat gedaald. Die daling lijkt niet door te zetten.
- In 2012 is ten behoeve van de Wijkenmonitor voor het eerst sinds 2009 weer de vraag gesteld of inwoners actief zijn geweest om de buurt te verbeteren. Door de jaren heen lijkt het beeld hier nauwelijks te veranderen.
- Tussen wijken bestaan verschillen in actief zijn en medeverantwoordelijk voelen. Ook ontwikkelen wijken zich verschillend. De activiteit is in Assendelft Noord bijvoorbeeld behoorlijk toegenomen en in Rooswijk juist behoorlijk afgenomen. Toch voelen mensen in Rooswijk zich minstens zo medeverantwoordelijk als mensen in Assendelft Noord.
- Bepaalde groepen zijn actiever dan anderen: hogere inkomens, hoger opgeleiden, stellen met kinderen, eigenaars van koopwoningen.
- De gehechtheid aan Zaanstad is ten opzichte van 2009 toegenomen: 60% voelt zich gehecht. De gehechtheid aan de eigen buurt is nog iets groter.
- Er bestaan grote verschillen tussen wijken als het gaat om ervaren verkeersveiligheid. Zo vindt in Assendelft Noord 38% van de inwoners het verkeer onveilig, tegen 8% van de inwoners van Rooswijk, aan het andere uiterste van het spectrum.
- Het percentage inwoners dat rookmelders in de woning geeft ligt min of meer stabiel iets boven de 70%.
- Het vertrouwen dat de gemeente een grote ramp of brand adequaat weet te bestrijden ligt na een dip in 2006 en 2007 sinds 2009 weer stabiel op een hoger niveau (78%-79% heeft hier vertrouwen in).
- De ervaren veiligheid in het uitgaansgebied van Zaandam (in de avond) is na 2010 iets gestegen, maar nog wel onder de 6,0.

Gezondheid en welzijn

- Circa 85% van de inwoners kwalificeert de eigen gezondheid als “goed” tot “uitstekend” en 16%[1] als “matig” of “slecht”. In de verdeling van die aandelen is de afgelopen jaren vrijwel niets veranderd.
- Ervaren gezondheid hangt samen met sociaal-economische status en leeftijd.
- Het WMO-loket Zorgzaan is onder de doelgroep van de WMO bekender dan onder de “gemiddelde” inwoner van Zaanstad.
- Het grootste deel van de Zaanstedelingen (meer dan 90%) is tevreden met het eigen leven. In die situatie is de afgelopen jaren niet veel gewijzigd.
- Het aandeel inwoners dat mantelzorg verricht is vrij stabiel (12% in 2006, 14% in 2012). Het aandeel van de mantelzorgers dat zich in enige mate belast voelt neemt na 2010 wel toe van 51% van de mantelzorgers naar 67%. Vooral de groep die zegt zich “licht” of ”matig belast” te voelen neemt toe.
- Het percentage inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen[2] ligt op 54% in de zomer en 41% in de winter. Dat is iets onder het Nederlands gemiddelde en

[1] Het totaal telt op tot 101% vanwege afrondingen
[2] Minstens vijf dagen in de week minimaal 30 minuten stevige lichamelijke inspanning verrichten

beide percentages dalen door de jaren heen licht. Er zijn geen verschillen tussen leeftijdsgroepen, inkomen, wijk of andere achtergrondkenmerken zichtbaar.

Maatschappelijke participatie (inclusief sport en cultuur)

- Circa 12% van alle inwoners van Zaanstad vindt dat hij of zij te weinig contacten heeft met andere mensen. Eenoudergezinnen, alleenstaanden, lager opgeleiden, mensen met lagere inkomens en mensen met een uitkering (met name bijstand of arbeidsongeschiktheid) geven relatief vaak aan te weinig contacten te hebben. Leeftijd maakt niet uit.
- Relaties tussen bevolkingsgroepen worden door de jaren heen min of meer hetzelfde beoordeeld, net als ervaren discriminatie.
- Het percentage inwoners dat aan vrijwilligerswerk doet schommelt al bijna tien jaar rond de 30%. In 2012 bedroeg het 31%. Het hoogste aandeel vrijwilligers treffen we aan onder 65-plussers, gevolgd door de 40 tot en met 64-jarigen.
- Vrijwilligers zijn vooral actief in de sport (verenigingen) en op school.
- Circa 61% van alle inwoners van Zaanstad doet minstens één maal per maand aan sport. Dat is meer dan in 2010 (57%) en 2011 (53%). Zoals te verwachten is dat aandeel onder jongeren hoger, maar ook de 65-plussers scoren nog 46%.
- De sport wordt vooral in verenigingsverband verricht, maar een bijna even groot deel vindt ongeorganiseerd plaats.
- Meer dan de helft van de inwoners is tevreden over de sportvoorzieningen in Zaanstad. Over de jaren stijgt de tevredenheid over de sportvoorzieningen.
- De inwoners van Zaanstad geven het cultuuraanbod in 2012 het rapportcijfer 6,4. In de afgelopen jaren was dat een 6,5 (2011) en een 6,6 (2010), een lichte terugloop dus.
- Ongeveer 34% van de inwoners van Zaanstad bezoekt de Bieb wel eens. Het percentage inwoners dat dat doet is na 2010 (nog 57%) flink gedaald.
- Ruim een derde van de inwoners (35%) heeft de afgelopen twaalf maanden minimaal één bezoek aan het Zaantheater gebracht en circa 21% (ook) een bezoek aan een popvoorstelling (tabel 13). Dat zijn vrijwel dezelfde percentages als vorig jaar. Wel is de bezoekfrequentie van popconcerten gedaald en vindt de helft van deze bezoeken buiten Zaanstad plaats.
- Van de regionale radio- en TV-zenders heeft RTV Noord-Holland het grootste bereik, gevolgd door het Amsterdamse AT5. Zaanradio volgt ver achter beide andere zenders. Alle radio- en TV-zenders zien hun bereik in 2012 iets teruglopen ten opzichte van 2011.

Bestuur, organisatie en communicatie

Toelichting: de belangrijkste onderzoeksbron voor informatie over de (door inwoners ervaren) kwaliteit van gemeentelijk bestuur, organisatie en communicatie in Zaanstad is de landelijke KING-benchmark Waarstaatjegemeente.nl. De benchmark 2012 is echter op het moment van schrijven nog niet beschikbaar omdat de meeste gemeenten die informatie nog moeten aanleveren. De Zaanpeiling 2012 bevat echter wel veel vragen die in dit kader worden gesteld[3] en daarnaast nog wat eigen maatwerkvragen. De hierop gebaseerde cijfers uit de Zaanpeiling worden, vooruitlopend op aanlevering aan de benchmark, in deze rapportage kort gepresenteerd.

<u>Bestuur</u>

- Zaanstad scoort op de verschillende stellingen over het bestuur van de gemeente onder de landelijke gemiddelden (van 2011). Dat geldt het sterkst voor het oordeel over gemeentelijke belastingen.
- Het oordeel van de inwoners over de gemeente als geheel, in de vorm van een rapportcijfer, is een 5,9 (geen landelijk cijfer beschikbaar). Dit oordeel loopt sinds 2010 wat terug
- Het vertrouwen in B&W stijgt licht (een 5,7 in 2010, een 5,8 in 2011 en een 5,9 in 2012).
- De afstand tussen Zaanstad en het Nederlands gemiddelde (van 2011) is op punten als de invloed van de kiezer, vertegenwoordiging door de gemeenteraad, goed bestuur en belastingen heel licht verkleind en op andere punten gelijk gebleven.

[3] O&S Zaanstad levert de cijfers aan voor de benchmark op basis van de Zaanpeiling en de Integrale Veiligheidsmonitor

Invloed van burgers

- Sinds 2010 is een wat groter aandeel van de bevolking van mening dat het bestuur veel doet om mensen bij het bestuur van de gemeente te betrekken. Het vertrouwen in de gemeenteraad is gelijk gebleven en het oordeel over het hebben van een duidelijke visie (door het bestuur) is terug gelopen.
- Ook het oordeel over de invloed die burgers hebben ligt lager dan gemiddeld in Nederland, maar de verschillen zijn hier iets geringer. Het oordeel over alle stellingen is ook hier sinds 2009 iets beter geworden, maar dat geldt ook voor Nederland als geheel. De afstand tussen Zaanstad en het Nederlands gemiddelde is daarmee gelijk gebleven.

Regelgeving

- Op het gebied van gemeentelijke regelgeving zien we deels eenzelfde beeld als bij oordeel over gemeentebestuur en invloed van burgers: op duidelijkheid van regels en handhaving loopt Zaanstad iets achter op het Nederlands gemiddelde. Er zijn twee aspecten waarop inwoners van Zaanstad positiever zijn dan gemiddeld: inwoners vinden minder dan gemiddeld in Nederland dat er regels ontbreken of dat er sprake is van tegenstrijdige regels.

Communicatie

- Het oordeel over de informatievoorziening door de gemeente laat weer eenzelfde beeld zien als bij de hierboven genoemde aspecten: Zaanstad loopt licht achter op het gemiddelde van Nederland (maar het oordeel over de website is gelijk aan dat gemiddelde). Wat opvalt is dat deze oordelen voor zowel Zaanstad als Nederland een stuk hoger zijn dan op de hierboven genoemde onderwerpen: rond de 7, terwijl de hierboven genoemde onderwerpen rond de 6 of soms de 5 scoren.
- Volgens zo'n 60% van de inwoners gebruikt de gemeente heldere taal in de brieven die zij naar inwoners stuurt. Dit percentage is de afgelopen jaren min of meer gelijk gebleven.
- Buurtinformatie en praktische informatie (over bekendmakingen en over diensten en producten) vinden inwoners het meest interessant. Politiek actuele informatie en beleidsinformatie vindt men over het algemeen minder interessant.
- Inwoners ontvangen deze informatie bij voorkeur door middel van bewonersbrieven, gevolgd door gedrukte lokale media, website en e-mail.
- Enkele lokale media-uitingen van de gemeente, tenslotte, worden vrij breed gebruikt en gewaardeerd (website, Zaanstad Journaal en wijkkranten). 59% tot 65% procent van de inwoners kent deze media en meer dan tachtig procent waardeert deze media als "goed" of "redelijk".

Inleiding

Willen weten wat leeft
De gemeenteraad, het college van Burgemeester en Wethouders en de ambtenaren van de gemeente Zaanstad willen weten wat leeft in de Zaanse samenleving. Daarom houdt de gemeente jaarlijks twee grotere enquêtes onder de Zaanse bevolking. Met beide onderzoeken brengt de gemeente ervaringen en meningen van de inwoners van Zaanstad op een aantal belangrijke thema's in kaart. Voor de onderwerpen leefbaarheid en veiligheid doen we dat vooral door deel te nemen aan de landelijke Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) en voor veel andere thema's en voor lokaal maatwerk doen we dat met de Zaanpeiling. Hiernaast worden nog andere enquêtes gehouden op specifieke thema's of onder specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld gezondheidsonderzoeken (onder verantwoordelijkheid van de regionale GGD). De Zaanpeiling en IVM zijn wat betreft thematiek en omvang echter de grootste en breedste enquête-onderzoeken die Zaanstad *zelf* heeft om te achterhalen "wat leeft" en de enige enquête-onderzoeken waarin *alle* Zaanse wijken aan bod komen.

Rapportage is niet het enige resultaat van de Zaanpeiling
Deze rapportage presenteert samenvattende informatie en conclusies uit de Zaanpeiling 2012. Daar waar zinvol en mogelijk gaan we soms de diepte in, bijvoorbeeld door te kijken naar wijken, door meerdere jaren in kaart te brengen, door een vergelijking te maken met het Nederlands gemiddelde of door doelgroepen te onderscheiden. De rapportage pretendeert echter geen compleetheid en bevat dan ook niet alle informatie die uit de Zaanpeiling te halen is. Dat zou leiden tot een tabellen/grafiekenrapportage van enkele honderden pagina's, waarbij niet alle informatie voor iedereen even relevant is. De gegevens uit de Zaanpeiling komen daarom in het voorjaar van 2013 vollediger en uitgebreider beschikbaar via de online cijferdatabase van Team Onderzoek en Statistiek van de gemeente Zaanstad. Hier kunt u zelf gegevens opzoeken en weergeven, uit de Zaanpeiling én uit andere bronnen. Een deel van de gegevens wordt daarnaast opgenomen in de landelijke benchmark Waarstaatjegemeente.nl en een ander deel, in de loop van 2013, in de Wijkenmonitor[4]. Tot slot kan O&S op verzoek nog (beperkte) aanvullende maatwerk-analyses leveren ten behoeve van Raad, College en de gemeentelijke organisatie.

Wat Zaanstad doet met informatie uit de Zaanpeiling
De uitgebreide hoeveelheid informatie uit de Zaanpeiling (en uit de Integrale Veiligheidsmonitor) helpen het bestuur en de gemeentelijke organisatie om te sturen op doelstellingen in de begroting en jaarrekening (zie bijlage voor deze doelstellingen en scores daarop), om (verplichte) verantwoordingsinformatie te leveren aan bijvoorbeeld de gemeenteraad en het Rijk en om informatie te bieden op specifieke beleidsterreinen, met name weer om te kunnen sturen op doelstellingen in dat beleid. Deze drie uitgangspunten van de Zaanpeiling zijn in 2011 door de gemeente Zaanstad vastgesteld[5]. Dit klinkt allemaal nogal formeel, maar waar het in alle gevallen op neerkomt is dat we met behulp van de Zaanpeiling ons beleid en werk aan de ene kant zo goed mogelijk willen vormgeven en aan de andere kant aan de inwoners van Zaanstad, de gemeenteraad, het college en ambtenaren laten zien wat dat beleid en werk in de ogen van inwoners oplevert.

Over de methode
De Zaanpeiling 2012 is op wijkniveau gehouden. Dat wil zeggen dat de hier gepresenteerde informatie representatief is voor Zaanstad als geheel en voor de 19 wijken die Zaanstad telt: we kunnen ook uitspraken doen over alle afzonderlijke wijken[6].
Het veldwerk voor deze enquête is uitgevoerd in de laatste drie maanden van 2012. Circa 15.000 willekeurig gekozen inwoners van Zaanstad van 18 tot 80 jaar zijn met een brief uitgenodigd om deel te nemen. Dat kon via internet (beveiligd inloggen in een digitale enquêteomgeving) of met een schriftelijke vragenlijst. In totaal heeft 28% van de respondenten, dat zijn 4153 mensen, een vragenlijst ingevuld en teruggestuurd. Dat responspercentage is vrij-

[4] Voor gegevens uit de Zaanpeiling 2012 zie: http://zaanstad.incijfers.nl/ (beschikbaar rond april 2013)
Voor gegevens uit Waarstaatjegemeente 2012 zie: http://www.waarstaatjegemeente.nl/ (beschikbaar rond april 2013). Voor de Wijkenmonitor zie ook http://zaanstad.incijfers.nl/ (update tweede helft 2013).
[5] Directiebesluit van 27 april 2011
[6] In even jaren doen we de Zaanpeiling op wijkniveau, in oneven jaren alleen op stadsniveau.

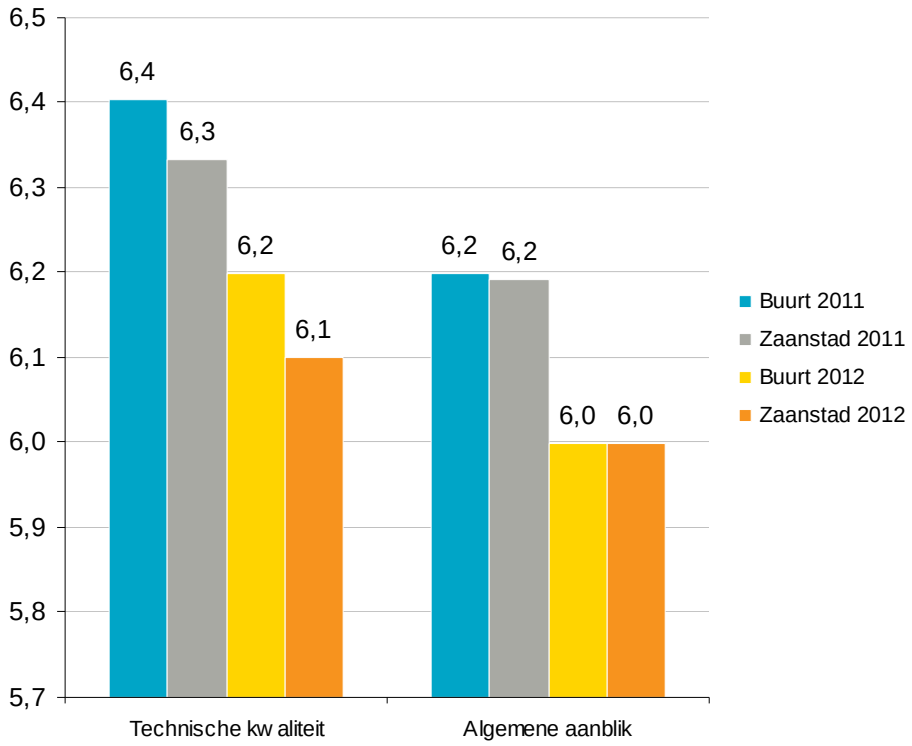
wel hetzelfde als in 2011 (27%), maar wat lager dan bij eerdere Zaanpeilingen. Van de totale respons is circa eenderde binnengekomen via digitale enquêtes en circa tweederde via schriftelijke vragenlijsten.
Dit onderzoek is uitgevoerd door Team Onderzoek en Statistiek van de gemeente Zaanstad. Het veldwerk (het daadwerkelijke enquêteren) is verricht door I&O Research.

1 Openbare ruimte en milieu

1.1 Kwaliteit van de openbare ruimte

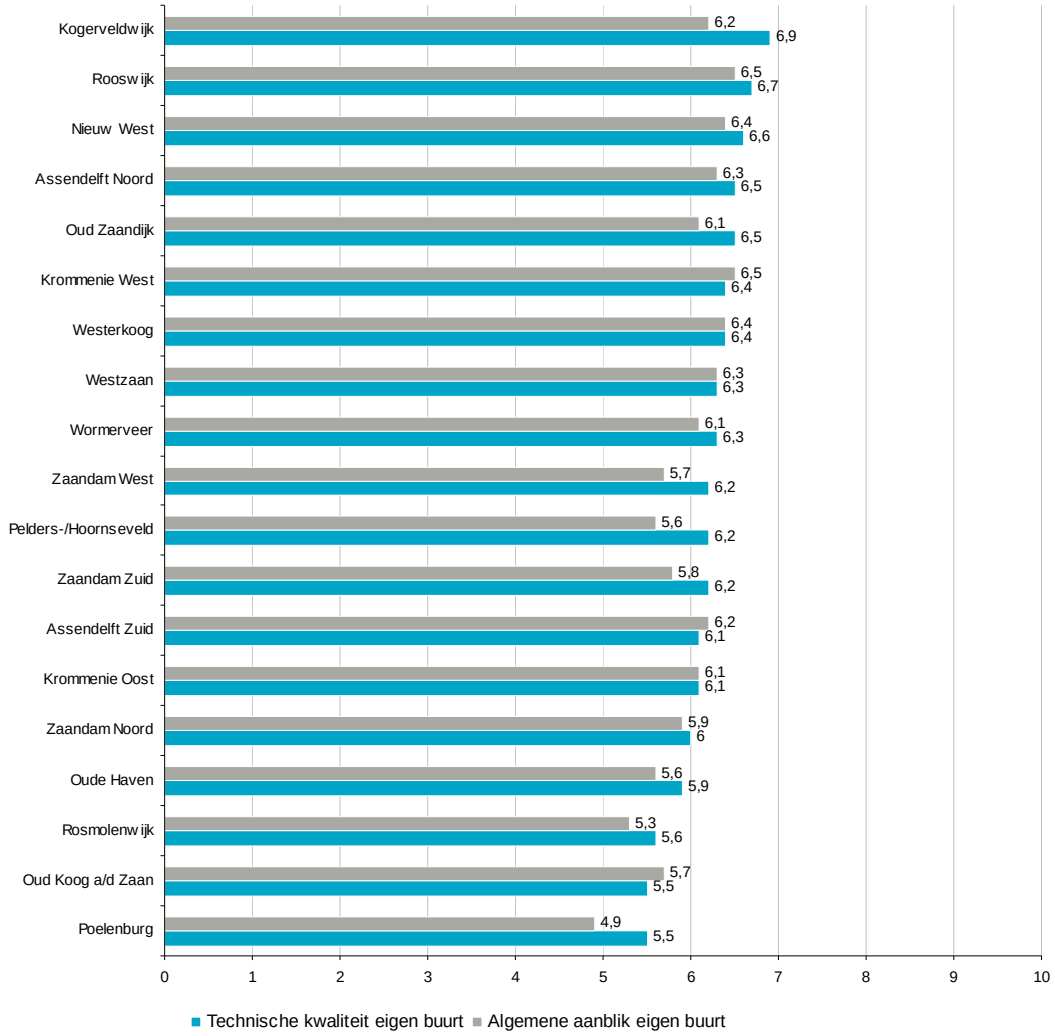
De kwaliteit van de openbare ruimte krijgt van de inwoners van Zaanstad rapportcijfers die op of iets boven de 6 liggen (figuur 1). De technische kwaliteit (onderhoud van straten, fietspaden, groen, etc.) wordt daarbij iets hoger gewaardeerd dan de aanblik (zwerfvuil, onkruid, overhangend groen).
Er is bovendien een verschil tussen de eigen buurt en Zaanstad als geheel. De fysieke kwaliteit van de openbare ruimte in de eigen buurt wordt hoger gewaardeerd dan die in de rest van Zaanstad. Tot slot is het oordeel op alle aspecten iets lager dan vorig jaar (circa 0,2 rapportpunt).

Figuur 1 Beoordeling kwaliteit openbare ruimte

Ook op wijkniveau zien we verschillen (figuur 2). Veel wijken scoren op zowel technische kwaliteit als op algemene aanblik een voldoende, maar sommige wijken scoren onder de zes. Poelenburg scoort op zowel technische kwaliteit als op algemene aanblik het slechtste.

Figuur 2 Beoordeling kwaliteit openbare ruimte, per wijk

1.2 Belangrijkste knelpunten in de buurt

Slecht onderhoud van de bestrating wordt in 2012 en eerdere jaren als belangrijkste probleem van de buurt genoemd (tabel 1). Parkeerproblemen, vervuiling, onveilig verkeer, vandalisme en hondenpoep vormen in wisselende volgorde sinds 2007 de rest van de top-6. De aandelen van de overige problemen lijken door de jaren heen nauwelijks te veranderen.

Tabel 1

Wat ziet u als het belangrijkste probleem van de buurt waarin u woont? (in %)	2007	2009	2011	2012
Slecht onderhoud bestrating	17	16	17	15
Parkeerproblemen	10	12	8	10
Vervuiling van de woonomgeving	10	8	12	9
Onveilig verkeer	7	8	10	9
Vandalisme	4	5	8	7
Hondenpoep op straat	10	5	5	7
Te weinig winkels	6	5	4	5
Geluidshinder	5	8	4	5
Bereikbaarheid van de wijk met de auto	4	4	4	4
Verkeersoverlast	4	3	3	3
Verpaupering	2	3	3	3
Slecht openbaar vervoer	1	1	2	2
Te weinig groen	3	2	2	2

Wat ziet u als het belangrijkste probleem van de buurt waarin u woont? (vervolg)	2007	2009	2011	2012
Te weinig kinderspeelplaatsen	2	2	2	2
Slecht onderhoud huizen	1	1	2	2
Samenstelling buurtbevolking	2	2	1	2
Ander probleem	2	3	1	2
Slecht onderhoud groen	2	2	1	2
Onveiligheid buitenshuis	1	1	2	1
Stankoverlast	1	2	1	1
Overlast van bedrijven	1	1	1	1
Drugsoverlast	0	1	1	1
In deze buurt zijn geen problemen	5	5	6	7
Totaal	**100**	**100**	**100**	**100**

1.3 Meldingen openbare ruimte

In totaal heeft 27% van alle bewoners in het afgelopen jaar een melding doorgegeven over de openbare ruimte. Het doorgeven van een melding komt onder jongere inwoners (18-29 jaar) duidelijk minder voor dan gemiddeld: 15% van deze leeftijdsgroep heeft een probleem gemeld. In andere leeftijdscategorieën wordt vaker gemeld.

Bijna de helft van de melders (46%) is in 2012 tevreden over de afhandeling van die melding, maar de andere helft (48%) niet. Dat komt vooral doordat de melders vanuit de gemeente geen bericht hebben ontvangen over de manier waarop het probleem is opgelost (58%). Dat laatste percentage is hoger dan vorig jaar.

Tabel 2

Om welke reden bent u niet tevreden over de afhandeling van die melding? (in %)	2011	2012
Het oplossen van de melding duurde te lang	25	36
Ik heb er vanuit de gemeente niets meer over teruggehoord	52	58
Anders	22	NB
Weet niet	1	6
Totaal	**100**	**100**

Wellicht heeft de ontevredenheid ook te maken met het feit dat de melders niet op de hoogte zijn van de termijn waarop ze antwoord mogen verwachten van de gemeente. Ruim 86% van de inwoners zegt niet te weten welke termijnen er gelden voor de afhandeling van meldingen. Vorig jaar was dit 88%.

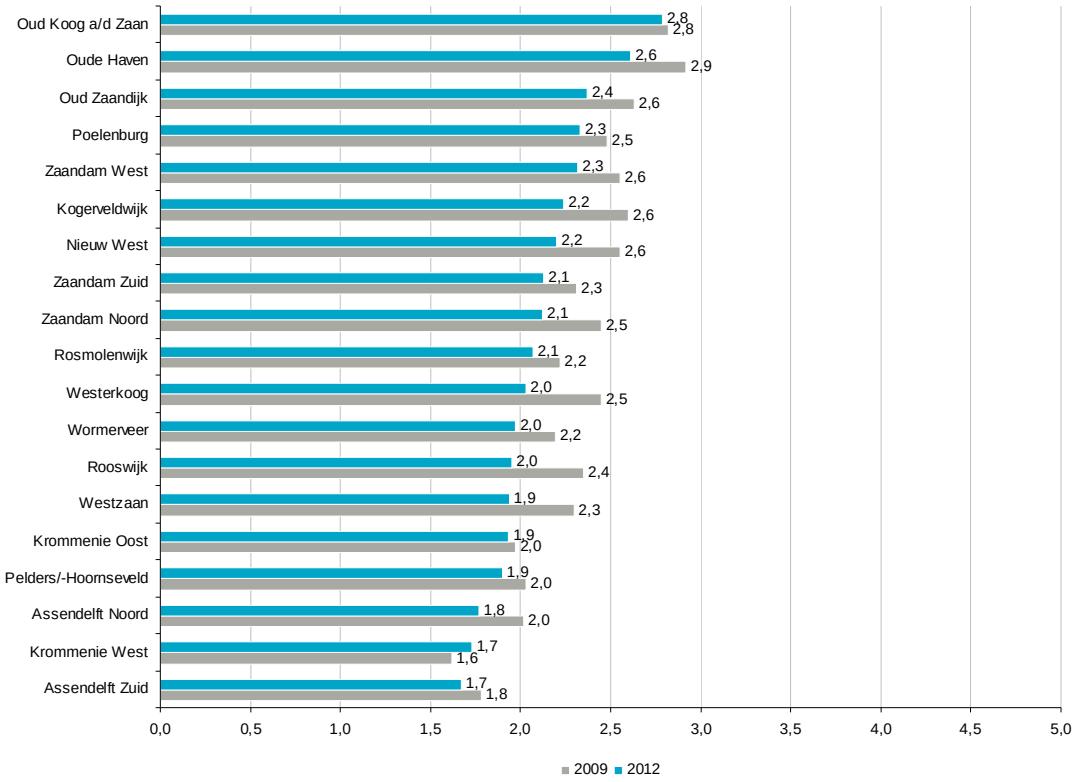
1.4 Milieu

Geur

Aan de inwoners is gevraagd in welke mate zij de afgelopen twaalf maanden geurhinder ondervonden en deze hinder uit te drukken in een cijfer van 1 tot en met 5 (waarbij 1 geen hinder is en 5 ernstige hinder). In 2009 was de gemiddelde score 2,27, in 2011 was dat gedaald naar 2,17 en in 2012 heeft weer een kleine daling plaatsgevonden (score 2,06). Dat betekent dat bewoners langzaam maar zeker minder geurhinder ervaren. Mensen van 65 jaar en ouder ervaren gemiddeld genomen minder geuroverlast dan andere leeftijdsgroepen.

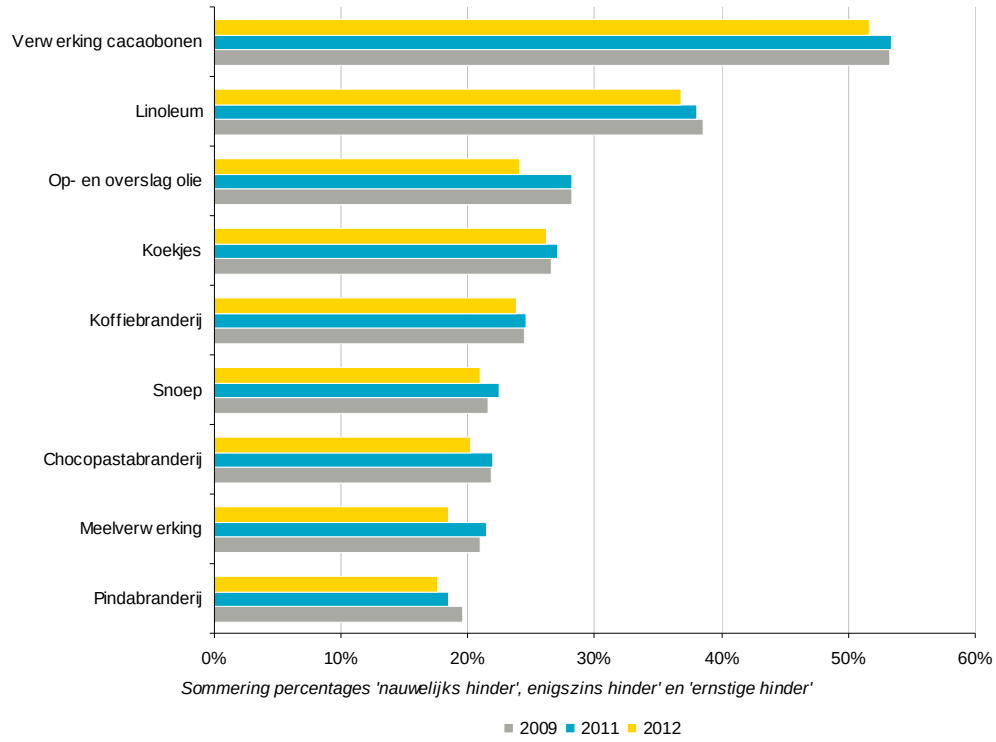
In alle Zaanse wijken is de ervaren geuroverlast sinds 2009 verminderd (figuur 3). De minste overlast wordt in 2012 ervaren in Assendelft Zuid, de meeste in Oud Koog aan de Zaan.

Figuur 3 Geuroverlast, naar wijk (hogere score = meer overlast)

Vooral van de (geur van de) verwerking van cacaobonen hebben de inwoners in meer of mindere mate last. Op de tweede plaats staat linoleum. De ervaren overlast is bij alle producten iets teruggelopen, het meeste bij op- en overslag van olie.

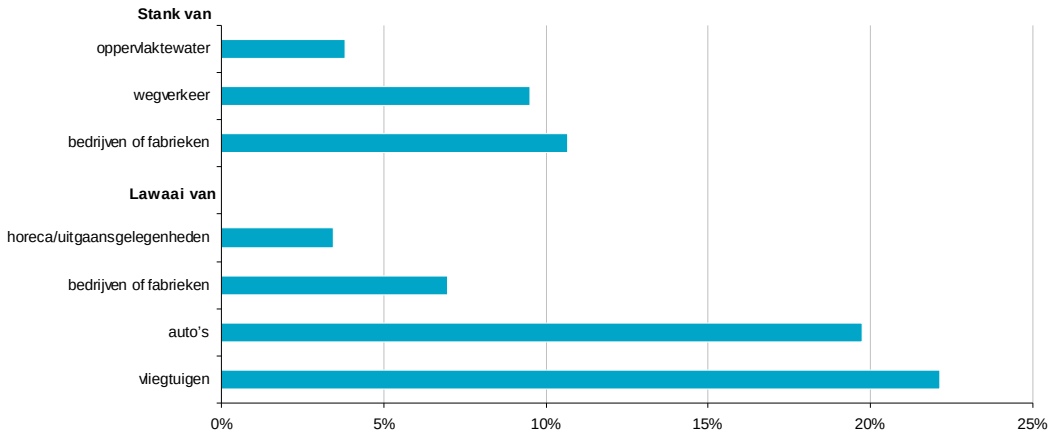
Figuur 4 Percentage inwoners dat overlast ondervond van de geur van... (%)

Lawaai en geur vergeleken

Het aandeel inwoners dat last heeft van lawaai is groter dan het aandeel dat last heeft van geuroverlast. Met name lawaai van auto's en van vliegtuigen is een steen des aanstoots. Bedrijven en fabrieken veroorzaken wel meer geuroverlast dan geluidsoverlast.

Figuur 5 Percentage inwoners dat vaak last ondervindt van… (%)

Milieuvriendelijk woon-werkverkeer

Een doelstelling van de gemeente Zaanstad is het bevorderen van het gebruik van andere vervoermiddelen dan de auto voor woon-werkverkeer. Dat gebruik stijgt echter niet (zie tabel 3). Het gebruik van andere vervoermiddelen loopt terug van 49% in 2009 naar 45% in 2012.

Tabel 3

Vervoermiddelen gebruikt voor woon-werkverkeer	2009	2011	2012
Percentage inwoners dat andere vervoermiddelen dan auto gebruikt voor woon-werkverkeer	49%	45%	45%
Toename gebruik fiets woon-werkverkeer	22%	20%	20%

2 Wonen

2.1 Kwaliteit van woning en woonomgeving

Het gemiddelde rapportcijfer dat de inwoners van Zaanstad aan hun woning geven is een 7,4. Hun woonomgeving geven zij een 6,9. Na een kleine opleving in 2009 is in 2011 en 2012 een daling te zien van beide indicatoren, vooral van de waardering van de woning.

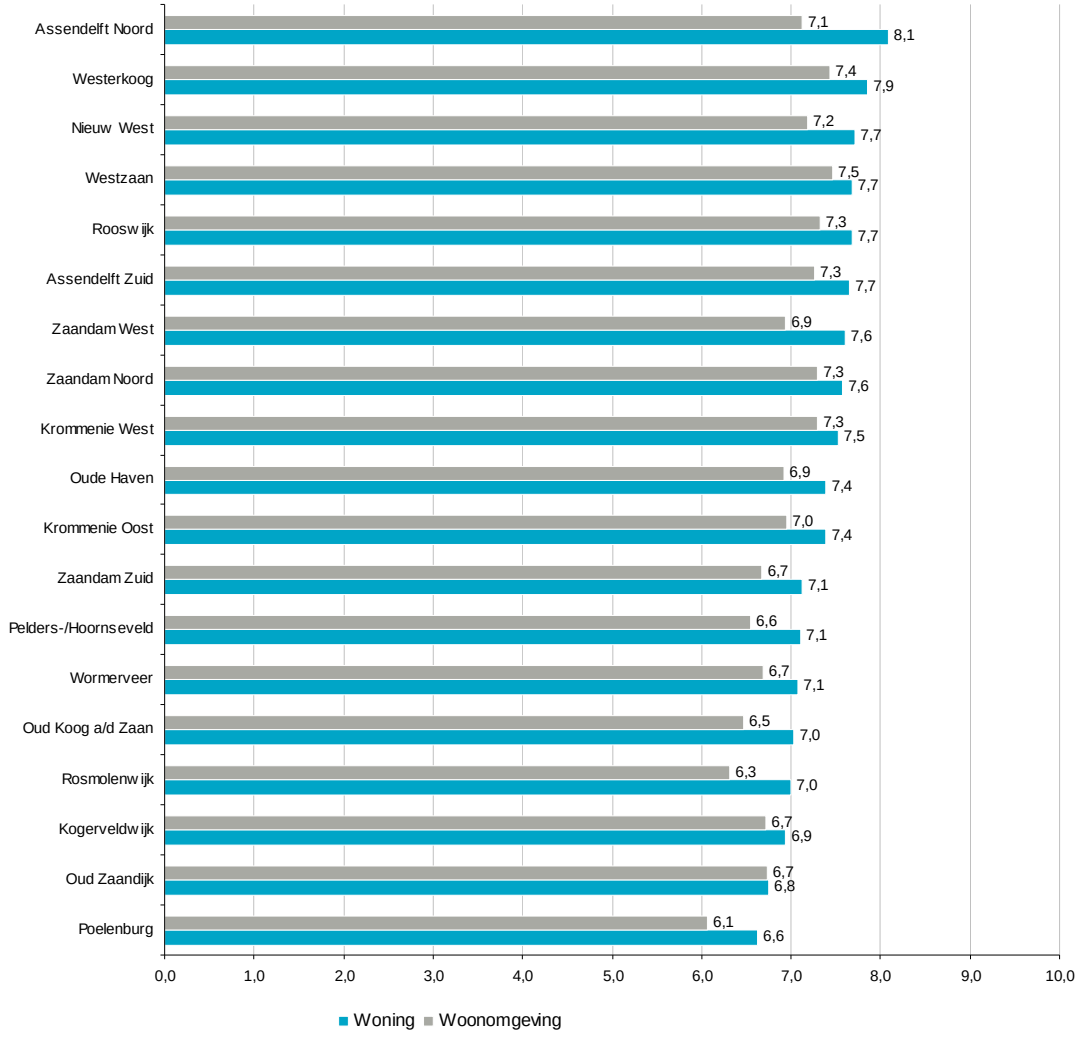
Tabel 4

Rapportcijfer woning en woonomgeving	2007	2009	2011	2012
woning	7,8	7,9	7,5	7,4
woonomgeving	7,1	7,3	7,0	6,9

Bewoners van koopwoningen waarderen de kwaliteit van hun woonomgeving (een 7,2 tegenover een 6,5) en vooral van hun woning (een 7,9 tegenover een 6,6) gemiddeld hoger dan bewoners van huurwoningen.

Ook per wijk bestaan verschillen (figuur 6). De woningen in Assendelft-Noord en Westerkoog worden het beste gewaardeerd en de woningen in Poelenburg het minste. Wat betreft woonomgeving staan Westzaan en Westerkoog bij inwoners gemiddeld het beste aangeschreven, de woonomgeving in Poelenburg en Rosmolenwijk wordt het minste gewaardeerd.

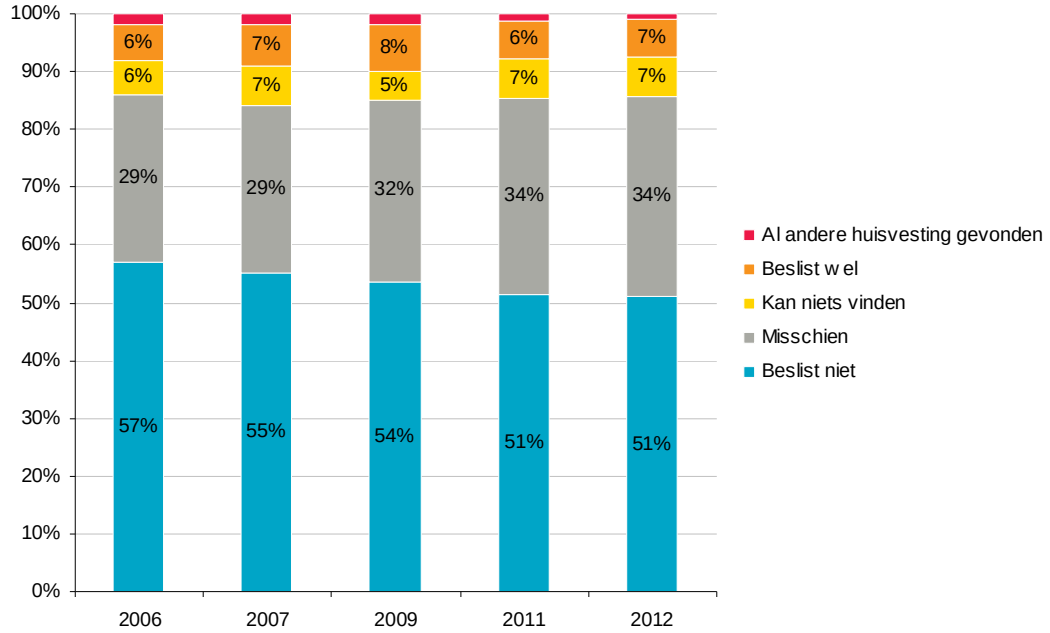
Figuur 6 Rapportcijfers woning en woonomgeving, per wijk

2.2 Verhuisgeneigdheid

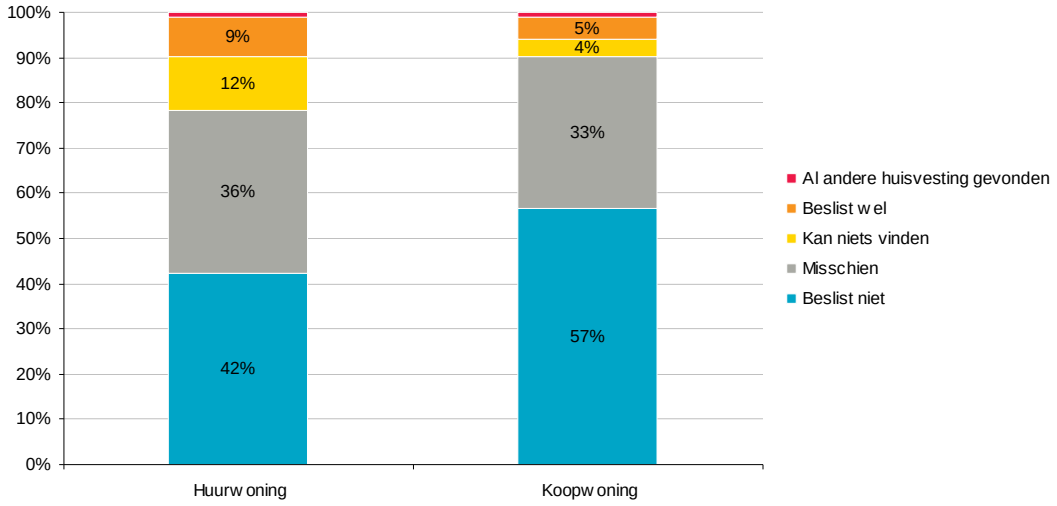
Het aandeel inwoners dat wil verhuizen neemt de afgelopen jaren iets toe. Het aandeel dat op één of andere manier overweegt om te verhuizen stijgt tussen 2006 en 2012 van circa 42% naar circa 48%. Deze groei wordt vooral veroorzaakt door het aandeel mensen dat “misschien” antwoordt op de vraag of er een verhuiswens is.

Figuur 7 Wilt u binnen twee jaar verhuizen? (in %)

De verhuisgeneigdheid is onder bewoners van huurwoningen groter dan onder bewoners van koopwoningen (figuur 8).

Figuur 8 Verhuisgeneigdheid naar woningeigendom (in %)

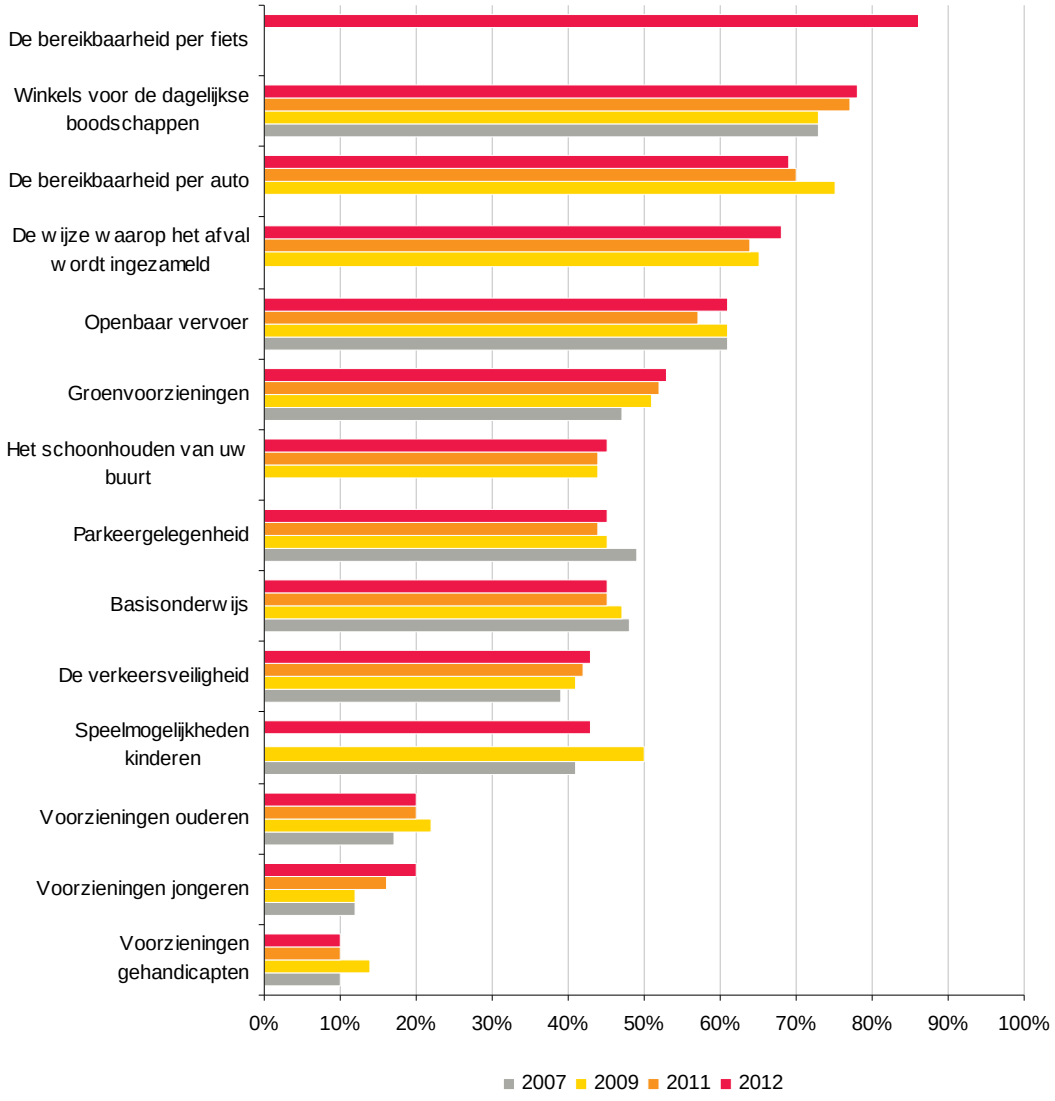

2.3 Voorzieningen in stad en wijk

In de vragenlijst van de Zaanpeiling is een aantal voorzieningen in de stad en de wijk op een rij gezet. Vervolgens is aan de respondenten gevraagd in welke mate zij tevreden zijn met deze voorzieningen. Hieronder worden de uitslagen gepresenteerd voor Zaanstad als geheel.

Voorzieningen in de wijk
Uit figuur 9 blijkt dat inwoners het meest tevreden zijn over de bereikbaarheid van hun wijk per fiets (een nieuwe vraag in 2012) en over het winkelaanbod in de wijk. De tevredenheid over een aantal voorzieningen neemt met de jaren licht toe: winkels, groenvoorzieningen, verkeersveiligheid en voorzieningen voor jongeren. Voor de bereikbaarheid per auto neemt de tevredenheid juist langzaam af. Voor de overige voorzieningen zijn nauwelijks veranderingen te bespeuren. Bij de voorzieningen voor ouderen, jongeren en gehandicapten, basisonderwijs en de speelmogelijkheden voor kinderen antwoorden relatief grote groepen mensen “neutraal” of “geen mening”. Dit zijn voorzieningen voor specifieke doelgroepen; logischerwijs zal niet iedereen hier dus een duidelijke mening over hebben.

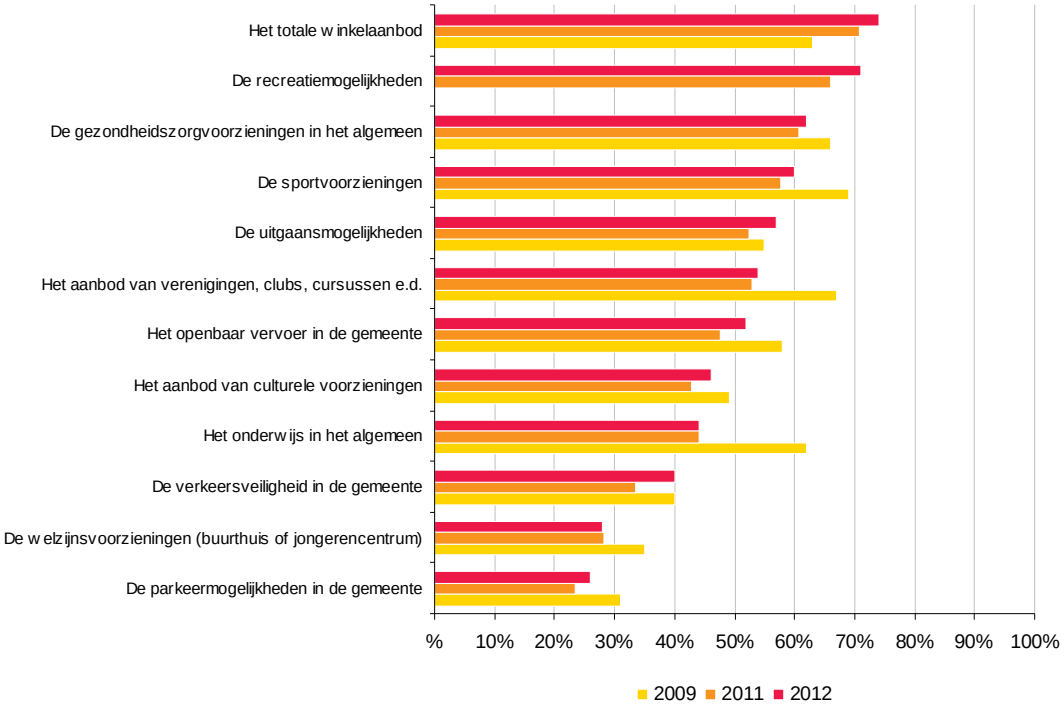
Figuur 9 Tevredenheid van inwoners over voorzieningen in de buurt (% (zeer) tevreden)

.

Voorzieningen in de stad
Van de voorzieningen in Zaanstad als geheel (figuur 10) worden het winkelaanbod, de recreatiemogelijkheden, gezondheidsvoorzieningen en sportvoorzieningen het meest gewaardeerd. Parkeermogelijkheden, welzijnsvoorzieningen en de verkeersveiligheid worden het minst gewaardeerd, waarbij moet worden aangetekend dat op de vraag naar welzijnsvoorzieningen bijna 60% van de respondenten “neutraal” of “geen mening” als antwoord geeft. Een teken dat deze voorzieningen door een relatief beperkte doelgroep worden gebruikt.
De tevredenheid stijgt tussen 2011 en 2012 voor bijna alle voorzieningen licht. Opvallend is wel dat de tevredenheid over een aantal voorzieningen na 2009 fors terugvalt, om in 2012 weer deels herstellen. De oorzaak voor deze relatief grote verandering tussen 2009 en 2011 is niet helder.

Figuur 10 Mening van inwoners over voorzieningen in Zaanstad (% (zeer) tevreden)

2.4 Toekomst van de buurt

Inwoners worden langzaam maar zeker positiever over de toekomst van hun buurt, al zijn de meningen verdeeld. Bijna 18% denkt dat de buurt *vooruit* zal gaan, dat is iets meer dan in vorige jaren. Circa 44% ziet dat niet gebeuren, hoewel zij ook niet denken dat de buurt achteruit zal gaan. Het aandeel inwoners dat denkt dat de buurt *achteruit* zal gaan daalt al enige jaren en is nu 26%. Een deel van de inwoners (12%) kan zich geen beeld vormen bij wat de toekomst brengt en heeft hier geen mening over of weet het niet.

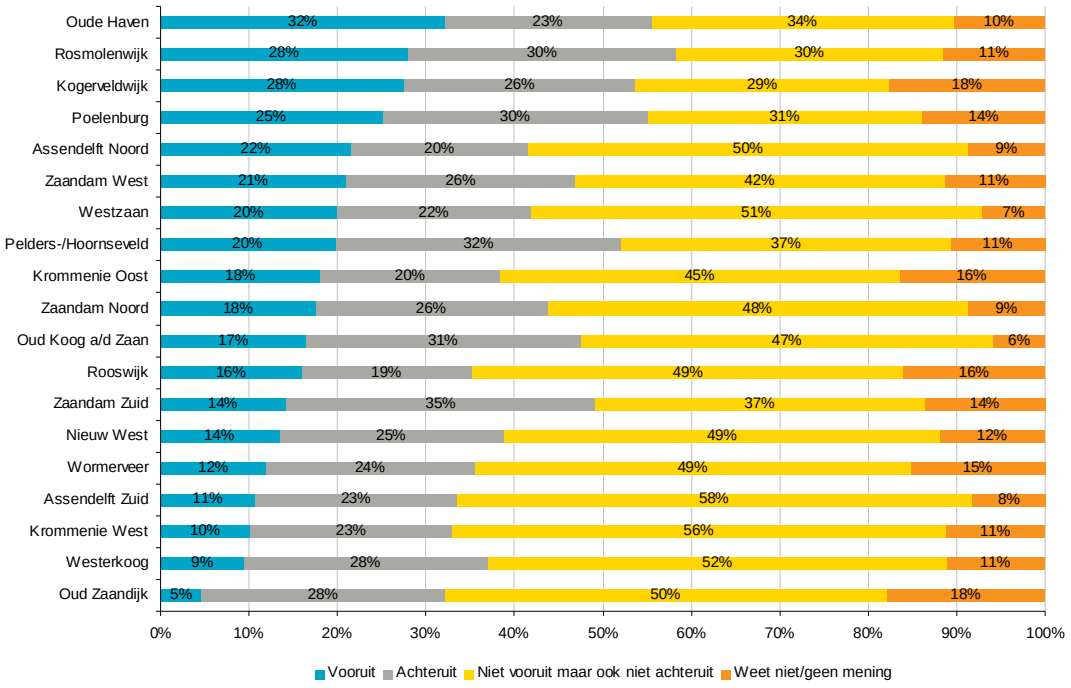
Tabel 5

Denkt u dat uw buurt de komende jaren vooruit of achteruit zal gaan? (in %)	2010	2011	2012
Vooruit	15	15	18
Achteruit	32	28	26
Niet vooruit, maar ook niet achteruit	43	44	44
Weet niet/ geen mening	11	13	12
Totaal	**100**	**100**	**100**

Jongeren (18-29 jaar) hebben hierbij meer vertrouwen in de toekomst van hun buurt dan ouderen: bijna 30% van hen ziet de eigen buurt vooruit gaan de komende jaren, tegen 11% bij de 65-plussers. Het vertrouwen daalt ook in de andere leeftijdscategorieën met het toenemen van de leeftijd.

Tussen wijken bestaan flinke verschillen (zie figuur 11). Het vertrouwen in de toekomst is het grootst in Oude Haven, gevolgd door een aantal wijken in het zuidoosten van Zaandam en Assendelft-Noord. In Westerkoog, Krommenie West en een aantal wat oudere wijken (Oud Zaandijk, Assendelft Zuid, Wormerveer) is het aandeel mensen dat denkt dat de buurt vooruit zal gaan het kleinst. Daar moet bij worden gezegd dat in deze wijken een meer dan gemiddeld aandeel inwoners eigenlijk gewoon geen verandering verwacht, het is niet zo dat men hier duidelijk meer *verslechtering* verwacht dan elders. Dat is *wel* het geval in Zaandam Zuid en in mindere mate in Pelders-/Hoornseveld en Oud Koog aan de Zaan.

Figuur 11 Denkt u dat uw buurt de komende jaren vooruit of achteruit zal gaan? (in %, naar wijk)

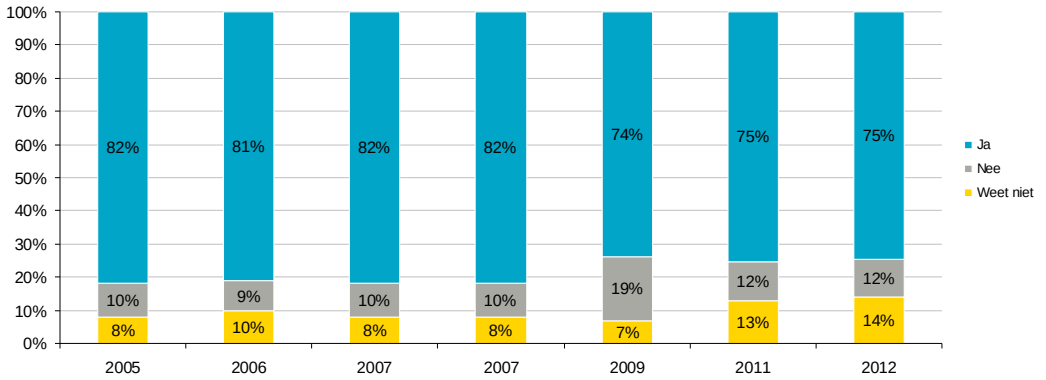
3 Leefbaarheid en veiligheid

De belangrijkste onderzoeksbron voor informatie over leefbaarheid en veiligheid in Zaanstad en de Zaanse wijken is de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM). De IVM bevat bijvoorbeeld scores voor sociale cohesie, rapportcijfers voor veiligheid en stellingen ten aanzien van samenleven in stad en wijken. De IVM 2012 is echter nog niet beschikbaar[7] en zal in de editie 2012 geen informatie op wijkniveau bevatten. De Zaanpeiling 2012 bevat beperkte en aanvullende informatie op de IVM. Die informatie uit de Zaanpeiling wordt hieronder, vooruitlopend op de IVM, kort gepresenteerd.

3.1 Medeverantwoordelijk en actief in de buurt

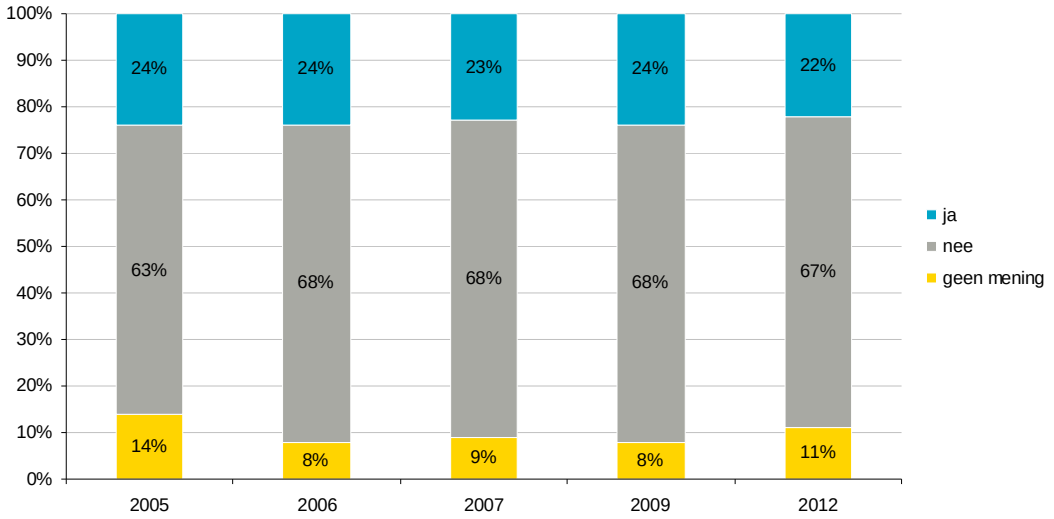
Het aandeel van de inwoners dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de leefbaarheid in hun buurt lag tot en met 2007 nog op ruim 80%, maar is daarna wat gedaald. Die daling lijkt niet door te zetten. Na 2009 neemt het aandeel inwoners toe dat niet weet of men zich medeverantwoordelijk voelt.

Figuur 10 Voelt u zich medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid in uw buurt?

In 2012 is voor het eerst sinds 2009 weer de vraag gesteld of inwoners actief zijn geweest om de buurt te verbeteren. Door de jaren heen lijkt het beeld hier nauwelijks te veranderen.

Figuur 11 Bent u het afgelopen jaar actief geweest om de buurt te verbeteren?

[7] Volgens planning van het landelijke bureau Veiligheidsmonitor zijn de gegevens en rapportage in april-mei 2013 beschikbaar

Tussen wijken zijn wel verschillen zichtbaar, zowel in absolute scores op de vragen als in ontwikkelingen (zie tabel 6):

- inwoners van Oude Haven en Zaandam West zijn naar eigen zeggen in 2012 het meest actief geweest
- inwoners van Pelders/Hoornseveld, de Rosmolenwijk, Nieuw West en Wormerveer zijn dat het minste geweest.
- de “activiteit” is in Rooswijk het meeste teruggelopen en in Assendelft-Noord het meeste gestegen.
- de “medeverantwoordelijkheid” is sinds 2005 overal teruggelopen, het meeste in de Kogerveldwijk en Krommenie-Oost en het minst in Rooswijk.
- het percentage inwoners dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de buurt is het laagste in Poelenburg (65%) en het hoogste in Rooswijk (83%).

Tabel 6

Actief geweest om de buurt te verbeteren en medeverantwoordelijk voelen voor de buurt (antwoord = "ja"), 2012 en verschil 2005 - 2012

	Actief geweest		Medeverantwoordelijk	
Wijk	**2012 in %**	**Verschil 2005 - 2012 in procentpunten**	**2012 in %**	**Verschil 2005 - 2012 in procentpunten**
Zaandam Zuid	23	-1	74	-6
Poelenburg	26	3	65	-9
Pelders-/Hoornseveld	18	-4	72	-4
Rosmolenwijk	18	-2	72	-4
Kogerveldwijk	12	-6	62	-20
Zaandam Noord	20	-6	80	-10
Oude Haven	32	5	80	-5
Zaandam West	28	1	76	-13
Nieuw West	18	-1	75	-7
Oud Koog a/d Zaan	25	1	75	-7
Westerkoog	19	-2	78	-7
Oud Zaandijk	25	-5	76	-9
Rooswijk	23	-10	83	-2
Wormerveer	18	-7	68	-8
Krommenie Oost	22	-6	71	-17
Krommenie West	25	4	80	-4
Assendelft Zuid	22	-3	76	-10
Assendelft Noord	25	8	79	-5
Westzaan	21	-7	80	-8
Zaanstad	**22**	**-2**	**74**	**-7**

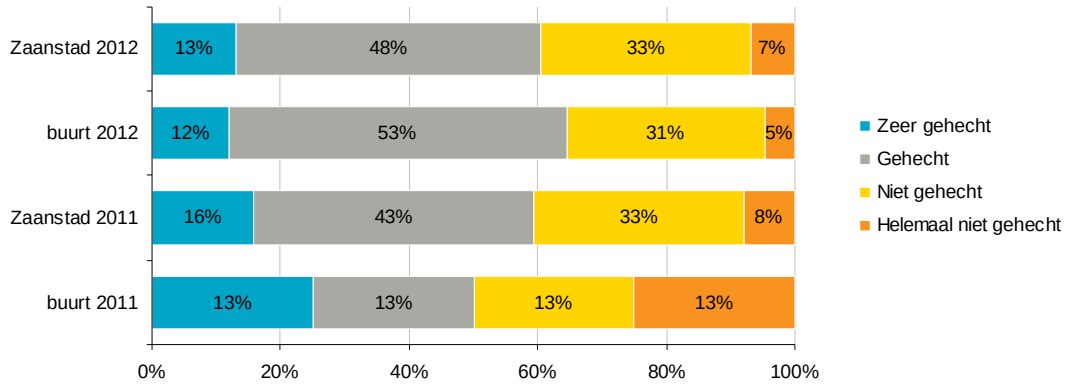
Verder valt op dat:

- bewoners van koopwoningen actiever zijn en zich meer medeverantwoordelijk voelen voor de buurt dan bewoners van huurwoningen.
- de leeftijdsgroep van 30 tot 65 jaar het meest actief is in de buurt en zich vaker medeverantwoordelijk voelt. Met name de groep van 18 tot 30 jaar is minder actief of voelt zich minder medeverantwoordelijk.
- het actief zijn en zich medeverantwoordelijk voelen toenemen naarmate de opleiding en/of het inkomen hoger zijn.
- gehuwden of samenwonenden met kinderen actiever zijn en zich vaker medeverantwoordelijk voelen dan andere soorten huishoudens.

3.2 Gehechtheid aan stad en buurt

De mate waarin inwoners zich (zeer) gehecht voelen aan Zaanstad ligt rond de 60%[8]. De gehechtheid aan de eigen buurt lijkt nog iets sterker. De gehechtheid is vrijwel hetzelfde als in 2011. In 2009 bleek de gehechtheid aan Zaanstad nog een stuk lager te liggen, namelijk 54%. Er is toen niet gevraagd naar de gehechtheid aan de buurt.

Figuur 12 Hoe zeer bent u gehecht aan Zaanstad/uw buurt? (in %)

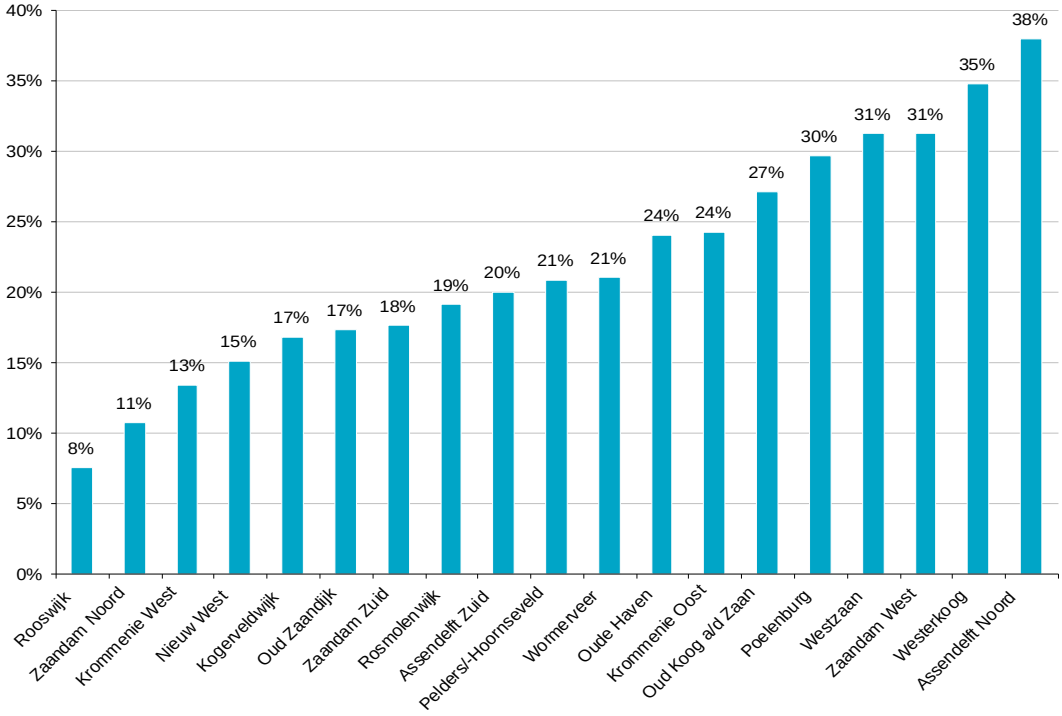

De gehechtheid aan Zaanstad is onder jongeren wat sterker dan onder ouderen. Bij de gehechtheid aan de buurt geldt het omgekeerde: ouderen zijn wat sterker gehecht aan hun buurt dan jongeren.

3.3 Veiligheid

Bijna een kwart van de inwoners (23%) vindt het verkeer in de woonbuurt (zeer) onveilig. Per wijk zijn forse verschillen zichtbaar (figuur 13).

Figuur 13 Percentage inwoners dat verkeer in de woonbuurt (zeer) onveilig vindt

[8] Antwoordcategorieën “gehecht” en “zeer gehecht”

Circa 67% van de inwoners vindt de eigen woning brandveilig, 13% vindt dat niet en zo'n 20% weet niet of de eigen woning brandveilig is of heeft hier geen mening over. Van alle bewoners heeft 72% rookmelders in de woning. Dit percentage is al enkele jaren min of meer stabiel.

Het aandeel van de inwoners dat er van overtuigd is dat de gemeente een eventuele grote ramp succesvol weet te bestrijden daalde tot 2009, maar ligt sindsdien weer vrijwel stabiel op 78-79% (tabel 7), dicht bij de eerste meting in 2004.

Tabel 7

Percentage inwoners dat er op vertrouwt dat de gemeente een grote ramp of brand adequaat weet te bestrijden	
2004	80
2006	72
2007	69
2009	79
2010	76
2011	78
2012	78

De veiligheid op straat in het uitgaansgebied in het centrum van Zaandam krijgt van de inwoners het rapportcijfer 7,1. Maar dat is overdag. De beoordeling voor de veiligheid 's avonds is een stuk lager, namelijk 5,6 (tabel 8). Deze cijfers zijn de afgelopen jaren redelijk stabiel, de ervaren veiligheid 's avonds is na 2010 verbeterd.

Tabel 8

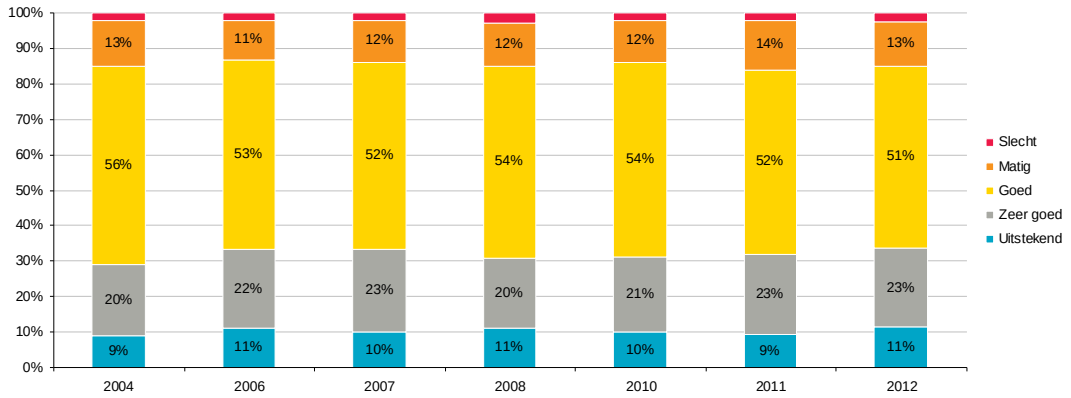
Rapportcijfer inwoners (ervaren) veiligheid in uitgaansgebied Centrum Zaandam			
	2010	**2011**	**2012**
's Avonds	5,3	5,7	5,6
Overdag	7	7,1	7,1

4 Gezondheid en welzijn

4.1 Gezondheid

Circa 85% van de inwoners kwalificeert de eigen gezondheid als “goed” tot “uitstekend” en 16%[9] als “matig” of “slecht”. De verdeling van die aandelen is de afgelopen jaren vrijwel gelijk gebleven.

Figuur 14 Wat vindt u van uw eigen gezondheid? (%)

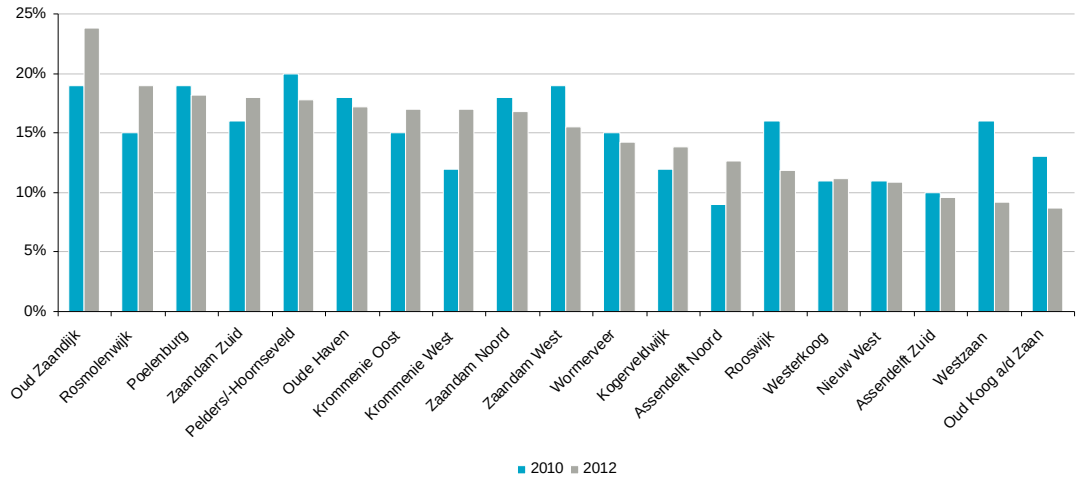
Tussen een aantal kenmerken van mensen en de ervaren gezondheid is duidelijk samenhang te zien. Zo geldt dat:

- mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering zich erg vaak niet gezond voelen (bijna 60% vindt de eigen gezondheid matig of slecht)
- mensen met een bijstandsuitkering zich ook relatief vaak niet gezond voelen (37% matig of slecht)
- mensen die nog naar school gaan of studeren zich heel gezond voelen, op de voet gevolgd door mensen die werken (92% of meer van deze groepen voelt zich gezond)
- van de mensen met een lager inkomen een veel groter deel zich ongezond voelt (matig of slecht, 34%) dan van de mensen met een hoger inkomen (5%)
- lager opgeleiden zich beduidend minder gezond voelen dan hoger opgeleiden (van de laagst opgeleiden voelt 30-36% zich ongezond, van de HBO of WO opgeleiden is dat 8 tot 9%)
- bewoners van koopwoningen (meer dan 90%) zich doorgaans gezonder voelen dan bewoners van huurwoningen (75% voelt zich gezond)
- jongeren zich gemiddeld ook wat gezonder voelen dan ouderen: 6% van de groep 18-29 jaar voelt zich niet gezond tegen 24% van de mensen van 65 of ouder. De ervaren gezondheid wordt minder naarmate de respondenten ouder.

Sociaal-economische status (inkomen, opleiding etc.) lijkt hiermee een factor van belang voor ervaren gezondheid, hoewel een eventueel verband niet direct als eenrichtingsverkeer moet worden geduid. Mogelijk is er soms sprake van wisselwerking: een lagere gezondheid kan bijvoorbeeld ook leiden tot een lager inkomen bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid.

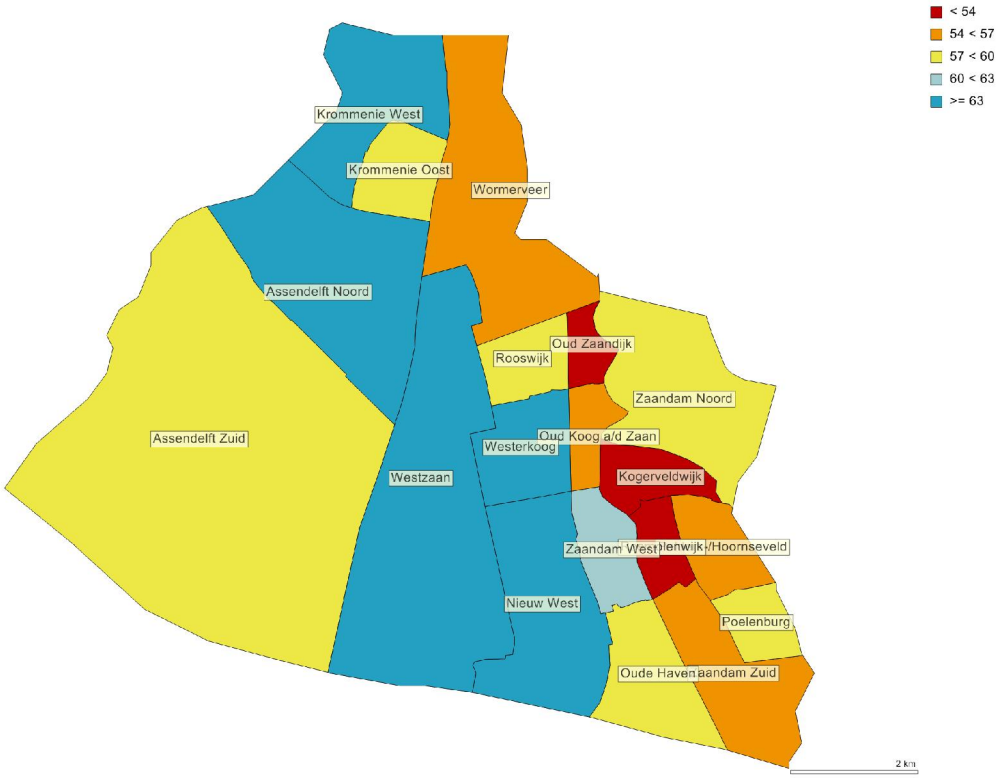
[9] Het totaal telt op tot 101% vanwege afrondingen

Figuur 15 Percentage inwoners met als slecht of matig ervaren gezondheid, naar wijk

Wanneer wordt gekeken naar ervaren gezondheid per wijk (figuur 15) valt op dat de top 5 van wijken waar de gezondheid als het minst wordt ervaren inderdaad bestaat uit wijken met gemiddeld een lagere opleiding (figuur 16) en lagere inkomens (figuur 17). Mogelijk kan nog te verwachten GGD-onderzoek hier nog meer duidelijkheid over geven[10].

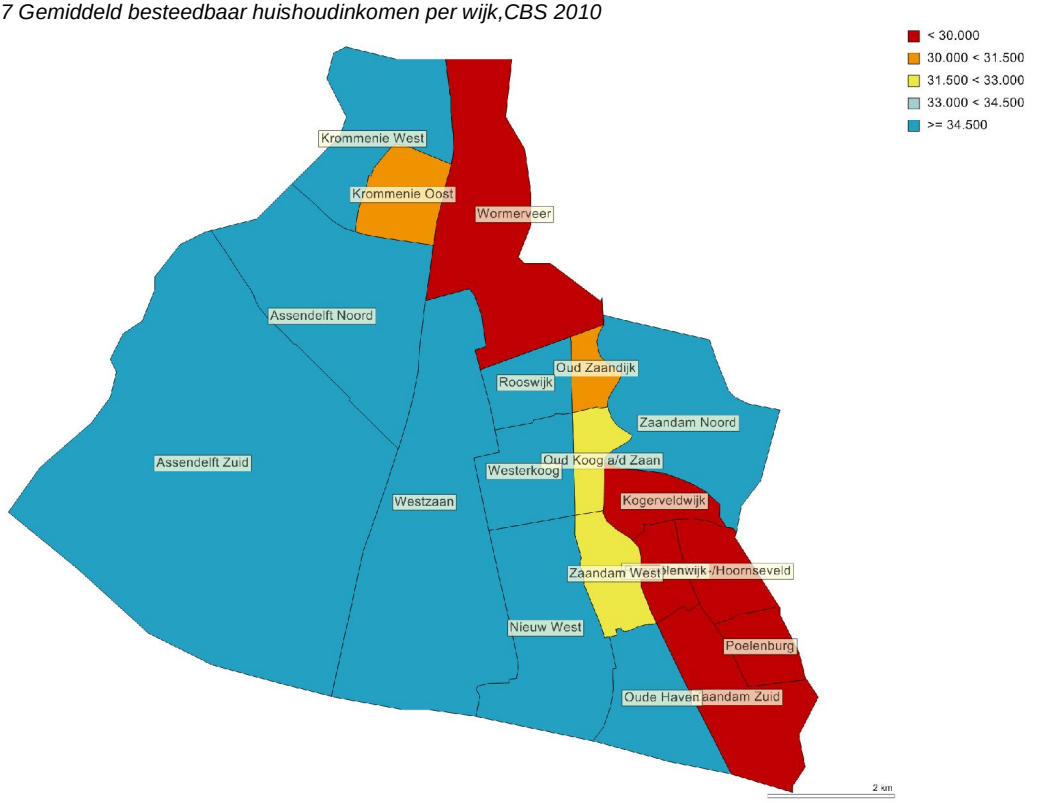
Figuur 16 Percentage volwassenen met startkwalificatie[11] (bij benadering, op basis van Zaanpeiling 2010), naar wijk, 2010

[10] Volwassenen- en senioren-enquetes gezondheid GGD Zaanstreek-Waterland 2012. De enquêtes zijn in dezelfde periode gehouden als de Zaanpeiling. De rapportage door de GGD volgt later in verband met noodzakelijke uitsplitsing naar meerdere gemeenten en wijken.

[11] Een diploma op minimaal Havo, VWO of MBO-2 niveau.

Figuur 17 Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen per wijk,CBS 2010

4.2 Welbevinden

Circa 13% van de inwoners geeft aan in ernstige of matige mate in de dagelijkse bezigheden te worden gehinderd door lichamelijke of psychische belemmeringen (tabel 9).

Tabel 9

Ondervindt u lichamelijke of psychische belemmeringen in de dagelijkse bezigheden? (in %)	
In ernstige mate	4
In matige mate	11
In lichte mate	26
Geen beperkingen	59
Totaal	**100**

Voor mensen met beperkingen is het gemeentelijk Wmo-loket (Zorgzaan) een belangrijke plek om hulp te zoeken. Het is dus belangrijk dat diegenen die deze hulp nodig hebben bekend zijn met het bestaan van het loket.

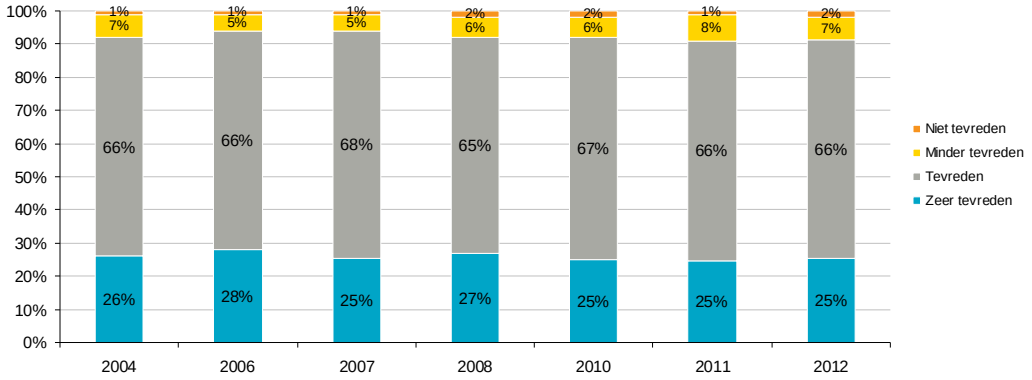
- In 2010 kende 16% van alle inwoners het loket Zorgzaan, in 2011 was dit aandeel opgelopen tot 22% en in 2012 is het aandeel 20%
- Van degenen die beperkingen ondervinden is een groter aandeel bekend met Zorgzaan (tabel 10)

Tabel 10

Ervaren beperkingen en bekendheid loket Zorgzaan (in %)		
	Kent Zorgzaan	Kent Zorgzaan niet
In ernstige mate beperkingen	39	61
In matige mate beperkingen	30	70
In lichte mate beperkingen	25	75
Geen beperkingen	15	85
Totaal	**20**	**80**

Per saldo zijn de inwoners van Zaanstad voor een groot deel tevreden met hun leven (figuur 18). Die situatie is in de afgelopen jaren vrijwel gelijk gebleven.

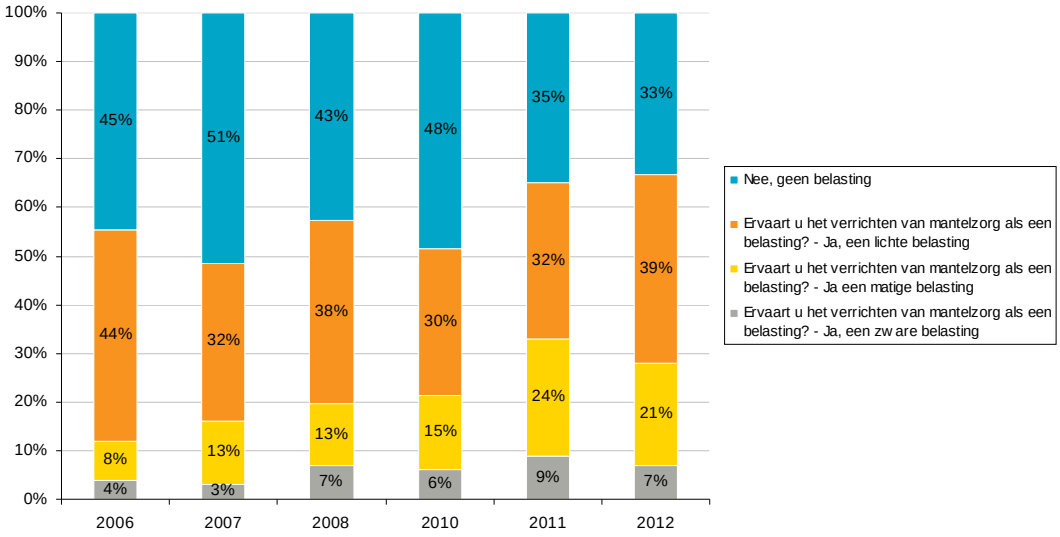
Figuur 18 Hoe tevreden bent u met uw leven?

4.3 Mantelzorg

Mantelzorg is het bieden van langdurige en onbetaalde zorg aan een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. Het aandeel inwoners dat mantelzorg verricht is vrij stabiel (12% in 2006, 14% in 2012). Het aandeel van de mantelzorgers dat zich in enige mate belast voelt neemt na 2010 wel toe (figuur 19). Vooral de groep die zegt zich “licht” of ”matig belast” te voelen neemt toe.

Figuur 19 Percentage mantelzorgers dat zorg verlenen als een belasting ervaart

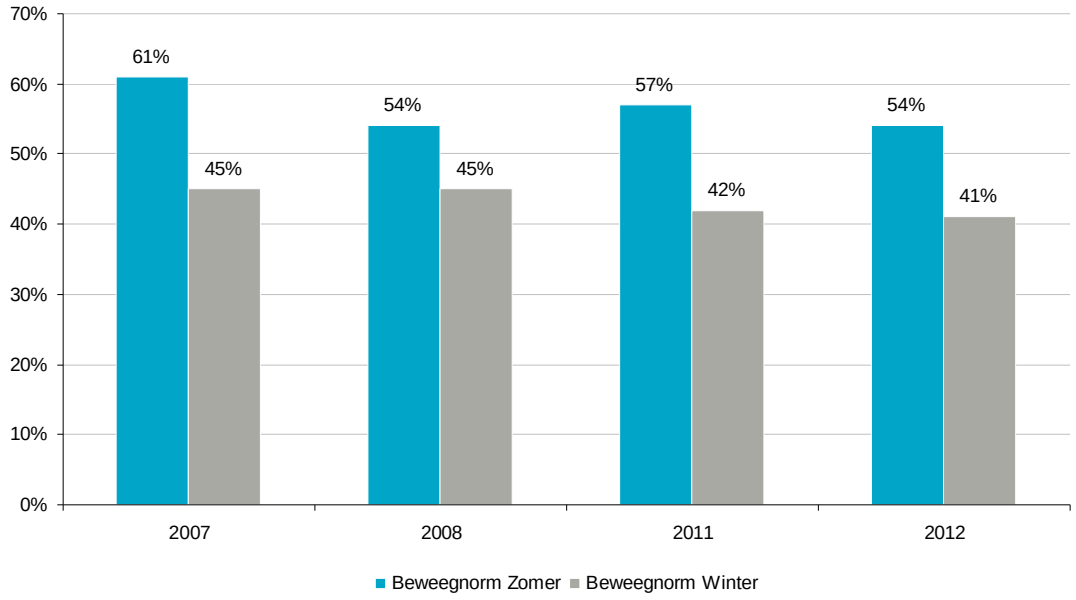

Van de mantelzorgers geeft 63% aan geen ondersteuning nodig te hebben, 23% heeft die wel nodig en krijgt die ook terwijl 14% aangeeft ondersteuning nodig te hebben maar die niet te krijgen.

4.4 Bewegen

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) houdt in dat men minstens vijf dagen in de week minimaal 30 minuten stevige lichamelijke inspanning verricht. In 2011 was het percentage Nederlanders dat aan die norm voldeed circa 58%. In Zaanstad ligt dat percentage lager, namelijk op 54% in de zomer en 41% in de winter (zie figuur 20). Beide percentages dalen door de jaren heen licht. Er zijn geen verschillen tussen leeftijdsgroepen, inkomen, wijk of andere achtergrondkenmerken zichtbaar.

Figuur 20 Percentage inwoners dat voldoet aan beweegnorm

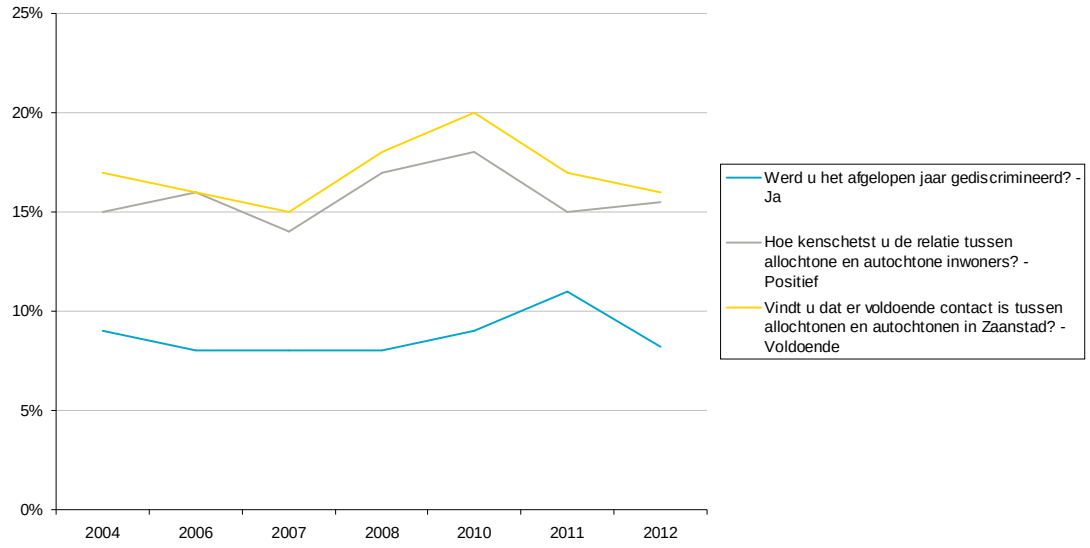
5 Maatschappelijke participatie

5.1 Contacten

Circa 12% van alle inwoners van Zaanstad vindt dat hij of zij te weinig contacten heeft met andere mensen. Eenoudergezinnen, alleenstaanden, lager opgeleiden, mensen met lagere inkomens en mensen met een uitkering (met name bijstand of arbeidsongeschiktheid) geven relatief vaak aan te weinig contacten te hebben. Leeftijd maakt niet uit. Sociaal-economische status lijkt hier dus wel uit te maken.

Relaties tussen bevolkingsgroepen worden door de jaren heen min of meer hetzelfde beoordeeld, net als ervaren discriminatie (figuur 21). Jongere leeftijdsgroepen (tot 40 jaar) voelen zich wat vaker gediscrimineerd. Dat geldt ook voor mensen van Turkse of Antilliaans-Arubaanse komaf en wat minder voor mensen van Surinaamse of Marokkaanse achtergrond.

Figuur 21 Relaties tussen bevolkingsgroepen en discriminatie, in percentages

5.2 Vrijwilligerswerk

Het percentage inwoners dat aan vrijwilligerswerk doet schommelt al bijna tien jaar rond de 30%. In 2012 bedroeg het 31%. Het hoogste aandeel vrijwilligers treffen we aan onder 65-plussers, gevolgd door de 40-64-jarigen.

Vrijwilligers zijn vooral actief in de sport (verenigingen) en op school. Omdat sommige inwoners meerdere soorten vrijwilligerswerk doen, telt het totale percentage op tot meer dan 100.

Tabel 11

In welke sector bent u actief als vrijwilliger (in % van totaal aantal vrijwilligers)	
Sport	31
School	19
Buren- ouderen- gehandicaptenhulp	13
Levensbeschouwelijke organisatie	9
Muziek, zang, toneel	8
Wijkcentrum, buurthuis	7
Hobby	9
Gezondheidszorg	6
Organisatie ter bescherming van natuur en milieu (bijv. Greenpeace)	4
Bewonersorganisatie, buurtvereniging	9

In welke sector bent u actief als vrijwilliger (vervolg tabel vorige pagina)	
Belangenorganisatie (bijv. vakbond, vrouwenorganisatie)	4
Cultuurhistorie (bijv. historische vereniging, onderhoud molen)	4
Kinderopvang, peuterspeelzaal, crèche	4
Politiek	2
Organisatie tegen maatschappelijke misstanden (bijv. Amnesty)	2
Een andere sector	22

5.3 Sport

Circa 61% van alle inwoners van Zaanstad doet minstens één maal per maand aan sport. Dat is meer dan in 2010 (57%) en 2011 (53%). Zoals te verwachten is dat aandeel onder jongeren hoger, maar ook de 65-plussers scoren nog 46%.

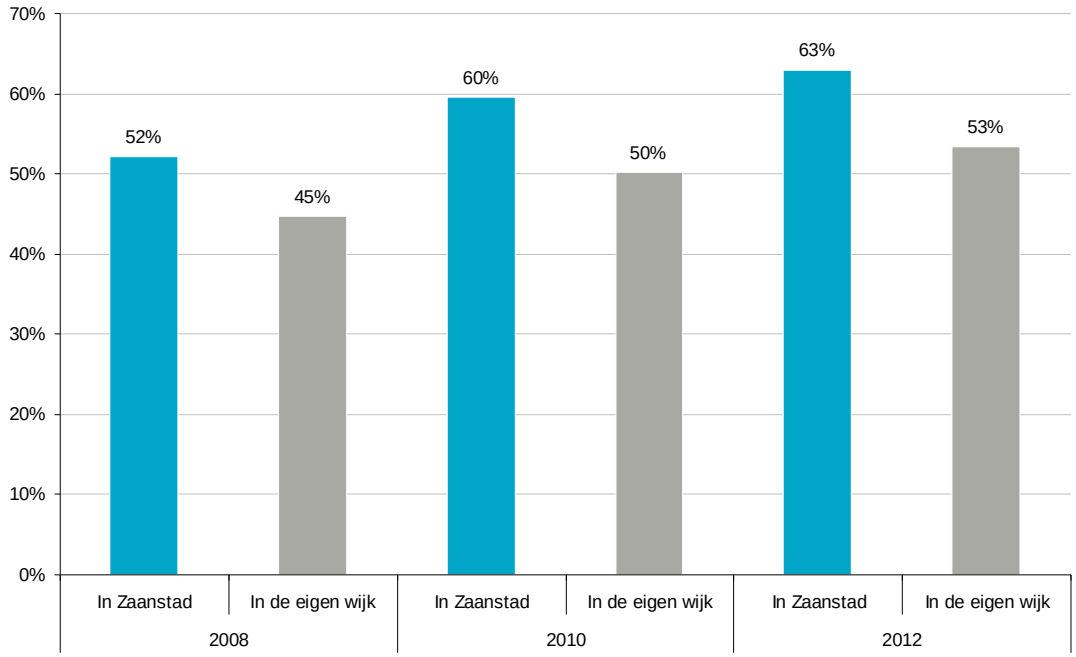
De sport wordt vooral in verenigingsverband verricht, maar een bijna even groot deel vindt ongeorganiseerd plaats (tabel 12). In Zaanstad is niet precies bekend hoeveel leden van sportverenigingen er zijn.

Tabel 12

In welk verband beoefent u die sport(en)? Alleen de eerstgenoemde sport, in %	2010	2011	2012
Verband - 1e sport: als lid van sportvereniging	42	38	38
Verband - 1e sport: ongeorganiseerd	30	33	33
Verband - 1e sport: commerciële sportaanbieder	15	16	16
Verband - 1e sport: in een ander georganiseerd verband	8	9	8
Verband - 1e sport: via het werk	2	2	2
Verband - 1e sport: georganiseerd in de buurt	4	2	3
Verband - 1e sport: georganiseerd in het onderwijs	0	0	0

Meer dan de helft van de inwoners is tevreden over de sportvoorzieningen in Zaanstad (figuur 22). Het aandeel inwoners dat ook tevreden is over de sportvoorzieningen in de eigen wijk ligt wat lager. Over de jaren stijgt de tevredenheid over de voorzieningen.

Figuur 22 Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is met de sportvoorziening in de eigen wijk en in Zaanstad

5.4 Cultuur

Cultuuraanbod

De inwoners van Zaanstad geven het cultuuraanbod in 2012 het rapportcijfer 6,4. In de afgelopen jaren was dat een 6,5 (2011) en een 6,6 (2010), een zeer lichte terugloop dus. Tussen verschillende groepen (leeftijd, opleiding etc.) zijn geen verschillen zichtbaar.

De Bieb

Ongeveer 34% van de inwoners van Zaanstad bezoekt de Bieb wel eens. Het percentage inwoners dat dat doet is na 2010 flink gedaald. Vrouwen, mensen met kinderen, hoger opgeleiden en mensen in de leeftijden van 30 tot 50 jaar komen relatief vaak in de Bieb. Als rapportcijfer krijgt de Bieb een 7,5 en dat cijfer is voor de jaren min of meer constant. Het teruglopende bezoek is daarmee mogelijk niet gelegen in een afnemende waardering maar in de opkomst van concurrerende (digitale, mobiele) middelen om informatie op te zoeken.

Tabel 13

Bezoekt u de Bieb in Zaanstad wel eens? (in %)	Ja
2008	47
2010	57
2011	38
2012	34

Zaantheater en (pop)concertbezoek

Ruim een derde van de inwoners (35%) heeft de afgelopen twaalf maanden minimaal één bezoek aan het Zaantheater gebracht en circa 21% (ook) een bezoek aan een popvoorstelling (tabel 14). Dat zijn vrijwel dezelfde percentages als vorig jaar. Bezoekers gaan in een jaar wat vaker naar popconcerten dan naar het Zaantheater. Het aantal maal per jaar dat een popconcert wordt bezocht is gedaald: in 2011 gingen bezoekers gemiddeld nog naar 4,8 concerten, in 2012 naar 3,5 concerten. Ook is het zo dat van alle bezoekers van popconcerten de helft (49%) uitsluitend *buiten* Zaanstad naar een concert is geweest.

Tabel 14

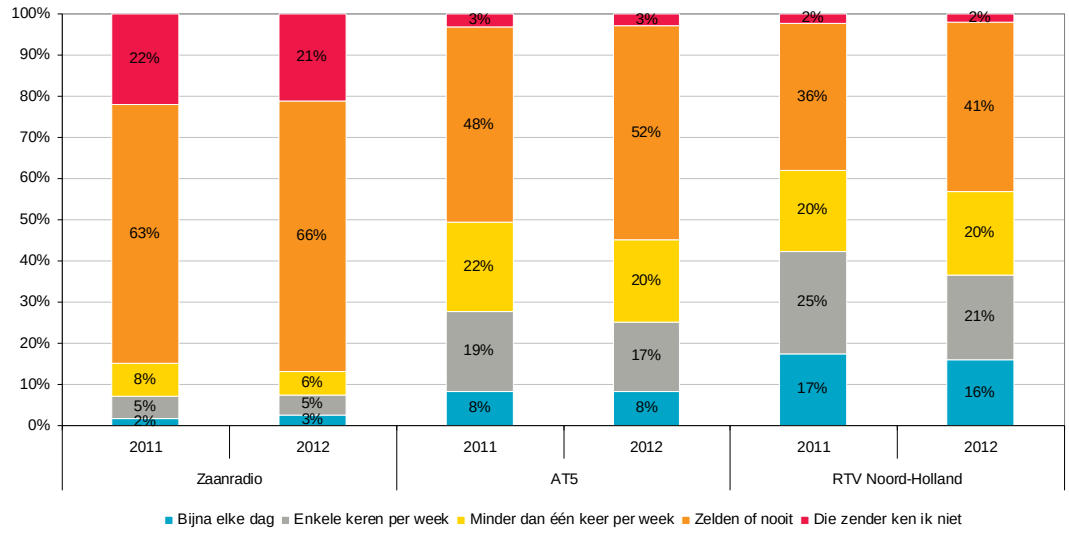
Bezoek Zaantheater en popconcerten		
	percentage bezoek	gemiddeld aantal keer
Zaantheater	35	2,8
Popmuziekvoorstelling	21	3,5

Er is een verschil naar leeftijd in het theaterbezoek: mensen van 50 en ouder bezoeken het Zaantheater vaker dan jongere inwoners.

Regionale radio en TV

Van de regionale radio- en TV-zenders heeft RTV Noord-Holland het grootste bereik, gevolgd door het Amsterdamse AT5 (figuur 23, volgende pagina). Zaanradio volgt ver achter beide andere zenders. Alle radio- en TV-zenders zien hun bereik in 2012 iets teruglopen ten opzichte van 2011.

Figuur 23 Luistert of kijkt u wel eens naar de volgende radio- en TV-zenders?

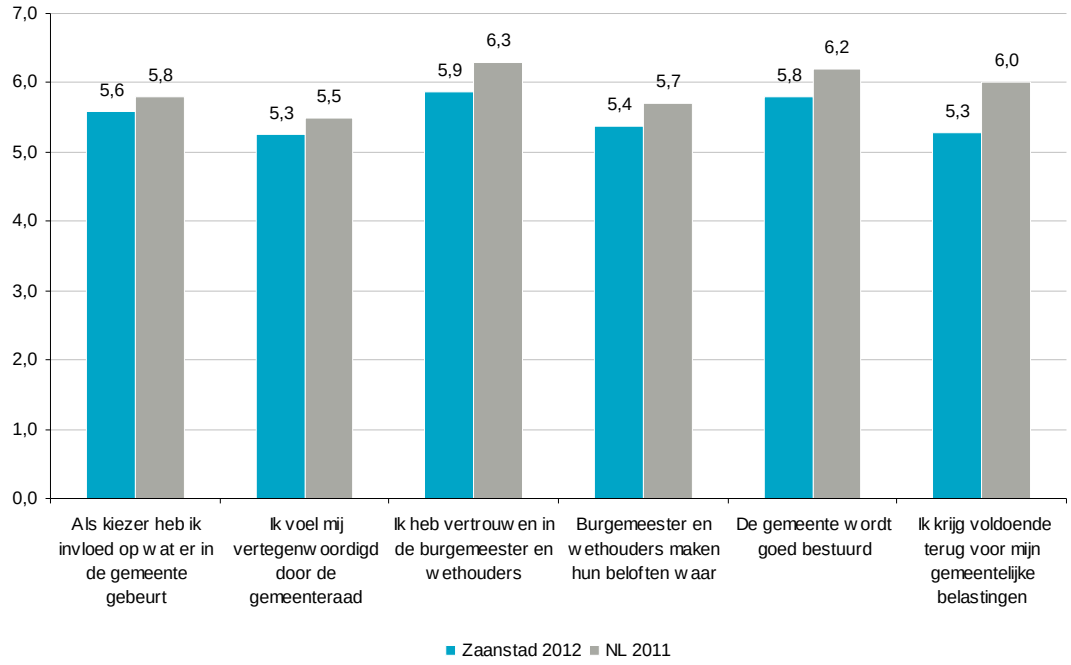
6 Bestuur, organisatie en communicatie

De belangrijkste onderzoeksbron voor informatie over de (door inwoners ervaren) kwaliteit van gemeentelijk bestuur, organisatie en communicatie in Zaanstad is de landelijke KING-benchmark Waarstaatjegemeente.nl. De benchmark bevat bijvoorbeeld scores voor gemeentelijke regelgeving, vertrouwen in het bestuur, gemeentelijke communicatie en de mate waarin de gemeente luistert naar burgers. In de benchmark kan worden vergeleken met andere deelnemende gemeenten en met een gemiddelde voor Nederland. De benchmark 2012 is op het moment van schrijven nog nauwelijks gevuld met informatie omdat de meeste gemeenten die informatie nog moeten aanleveren. De Zaanpeiling 2012 bevat echter wel veel vragen die in dit kader worden gesteld[12]. De hierop gebaseerde cijfers uit de Zaanpeiling worden hieronder, vooruitlopend op publicatie in de benchmark, kort gepresenteerd. Waar een landelijk gemiddelde wordt genoemd is dat nog het gemiddelde van 2011. Ook wordt een klein aantal maatwerkvragen gepresenteerd (die niet in de benchmark voorkomen).

6.1 Oordeel over het gemeentebestuur

Zaanstad scoort op de verschillende stellingen over het bestuur van de gemeente onder de landelijke gemiddelden (van 2011). Dat geldt het sterkst voor het oordeel over gemeentelijke belastingen. Zaanstad had in 2012 volgens onderzoek van COELO[13] de hoogste lokale lasten van 35 grote gemeenten.

Figuur 29 Oordeel over bestuur, op een schaal van 1 tot 10

Het oordeel van de inwoners over de gemeente als geheel, in de vorm van een rapportcijfer, is een 5,9 (geen landelijk cijfer beschikbaar). Dit oordeel loopt sinds 2010 wat terug, terwijl het vertrouwen in B&W licht stijgt (een 5,7 in 2010, via een 5,8 in 2011 naar een 5,9 in 2012). Het oordeel over alle bovenstaande stellingen is sinds 2009 iets beter geworden (overal 0,1 of 0,2 “rapportpunt” erbij), maar dat geldt deels ook voor Nederland als geheel (overal 0,1 rapportpunt extra). De afstand tussen Zaanstad en het Nederlands gemiddelde is op een

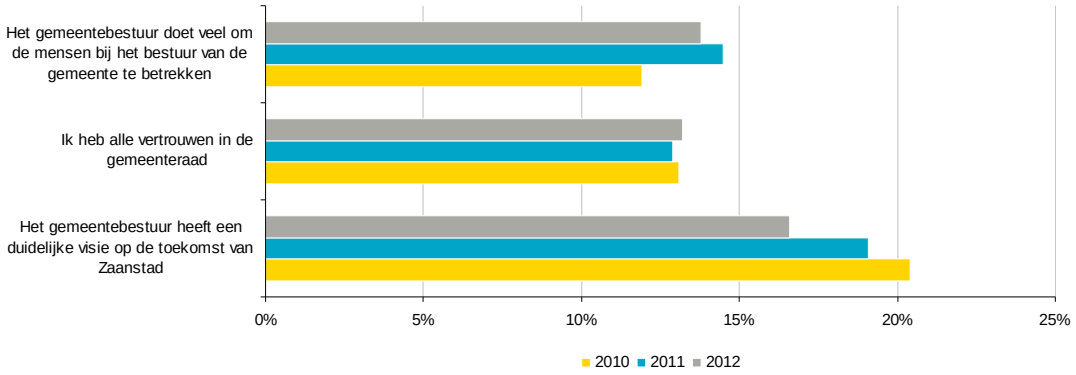
[12] O&S Zaanstad levert de cijfers aan voor de benchmark op basis van de Zaanpeiling en de Integrale Veiligheidsmonitor

[13] Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, http://www.coelo.nl/

aantal punten heel licht verkleind (invloed kiezer, vertegenwoordiging door gemeenteraad, goed bestuur en belastingen) en op de andere punten gelijk gebleven.

Naast de standaardvragen uit Waarstaatjegemeente is in de Zaanpeiling ook een aantal maatwerkvragen opgenomen over het gemeentebestuur (figuur 30). Sinds 2010 is een wat groter aandeel van de bevolking van mening dat het bestuur veel doet om mensen bij het bestuur van de gemeente te betrekken. Het vertrouwen in de gemeenteraad is gelijk gebleven en het oordeel over het hebben van een duidelijke visie (door het bestuur) is teruggelopen.

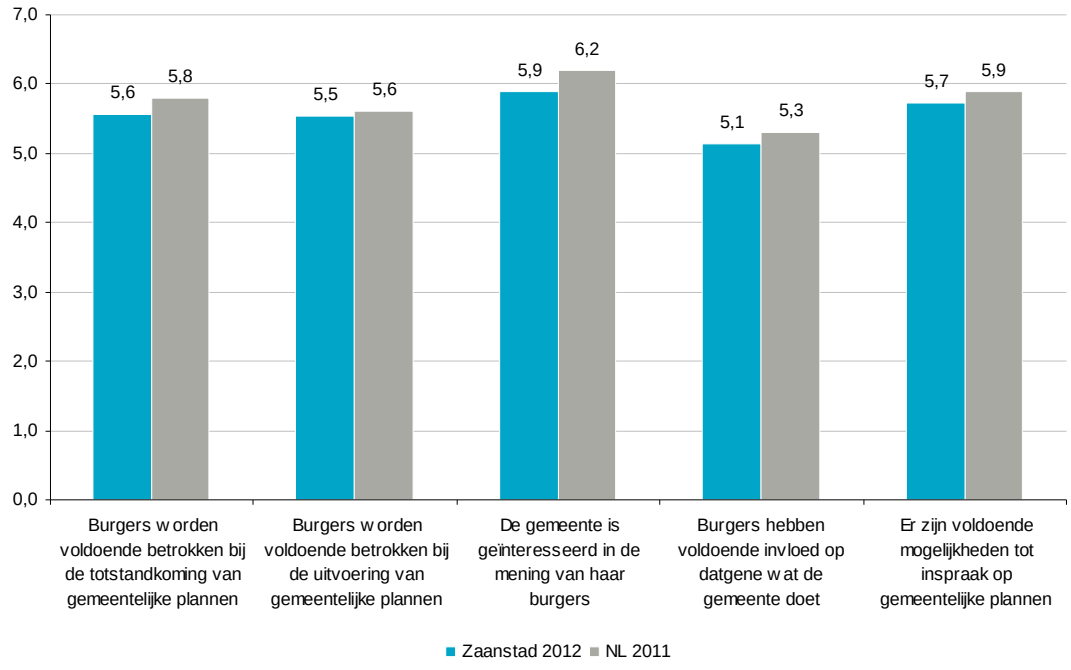
Figuur 30 Oordeel over bestuur, % (helemaal) eens met de stelling

6.2 Invloed van burgers

Ook het oordeel over de invloed die burgers hebben ligt lager dan gemiddeld in Nederland, maar de verschillen zijn hier iets geringer (figuur 31). Het oordeel over alle stellingen is ook hier sinds 2009 iets beter geworden (overal 0,1 of 0,2 “rapportpunt” erbij), maar dat geldt ook weer voor Nederland als geheel. De afstand tussen Zaanstad en het Nederlands gemiddelde is daarmee gelijk gebleven.

Figuur 31 Oordeel over invloed van burgers, op een schaal van 1 tot 10

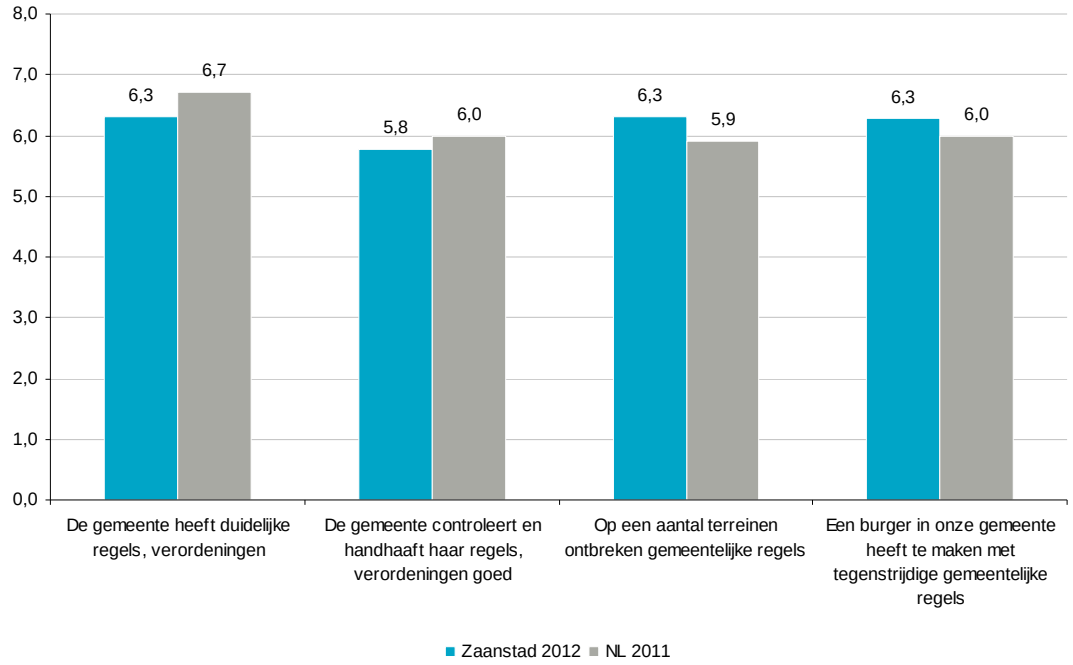

6.3 Gemeentelijke regelgeving

Op het gebied van gemeentelijke regelgeving zien we deels eenzelfde beeld als bij oordeel over gemeentebestuur en invloed van burgers: op duidelijkheid van regels en handhaving loopt Zaanstad iets achter op het Nederlands gemiddelde (figuur 32). Er zijn twee aspecten waarop inwoners van Zaanstad positiever zijn dan gemiddeld: inwoners vinden minder dan gemiddeld in Nederland dat er regels ontbreken of dat er sprake is van tegenstrijdige regels.

Op alle onderdelen is het Nederlands gemiddelde sinds 2009 of 2010 weer iets gestegen (0,1 “rapportpunt”). In Zaanstad is dat ook zo voor de controle op regels (0,2 “rapportpunt” gestegen). Het oordeel over duidelijkheid van regels is sinds 2009 gelijk gebleven, het oordeel over tegenstrijdigheid van regels is heel licht gedaald. Over het *ontbreken* van regels is geen vergelijkingsmateriaal beschikbaar uit voorgaande jaren (dit is voor Zaanstad in 2012 een nieuw opgenomen vraag).

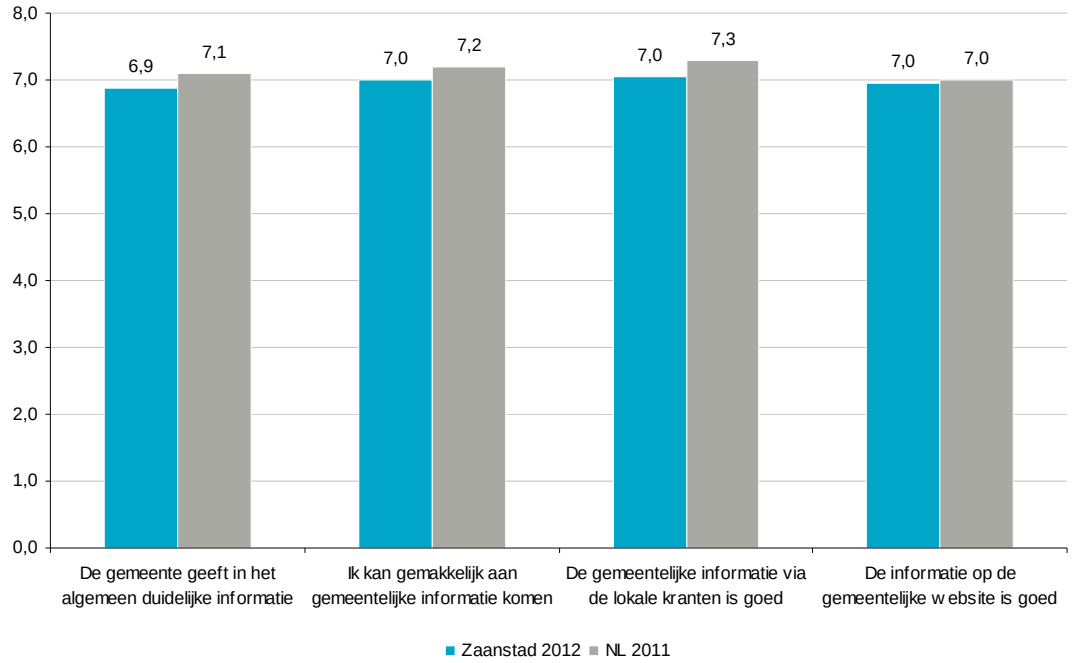
Figuur 32 Oordeel over gemeentelijke regels en verordeningen, op een schaal van 1 tot 10

6.4 Communicatie

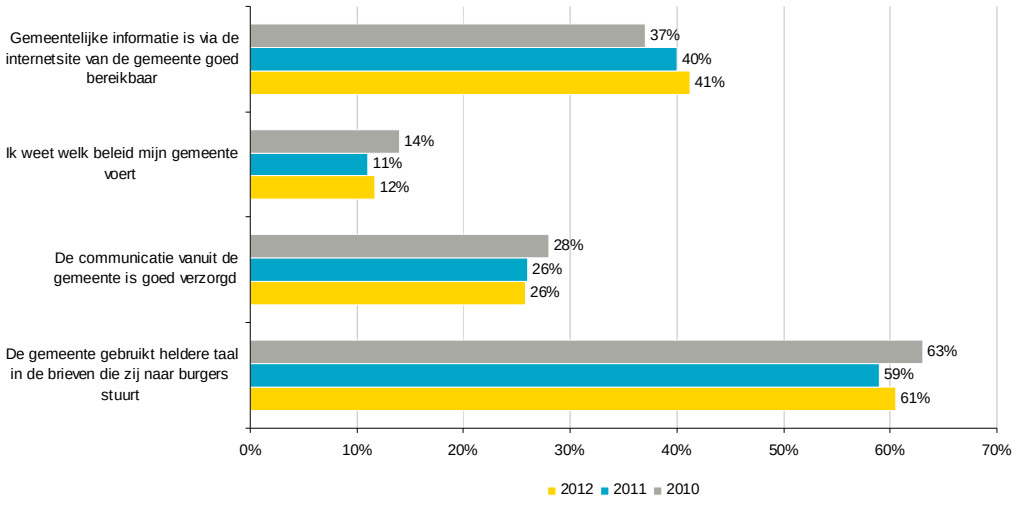
Het oordeel over de informatievoorziening door de gemeente, tenslotte, laat weer eenzelfde beeld zien als bij de hierboven genoemde aspecten: Zaanstad loopt licht achter op het gemiddelde van Nederland (maar het oordeel over de website is gelijk, figuur 33). Wat opvalt is dat deze oordelen voor zowel Zaanstad als Nederland een stuk hoger zijn dan op de hierboven genoemde onderwerpen: rond de 7, terwijl de onderwerpen hierboven rond de 6 of soms de 5 scoren. Het oordeel over duidelijkheid van informatie, toegankelijkheid en de website is sinds 2010 in Zaanstad weer licht gestegen, net als in Nederland gemiddeld. Het oordeel over informatie in lokale kranten is hier en in Nederland gelijk gebleven.

Figuur 33 Oordeel over gemeentelijke informatie en communicatie, op een schaal van 1 tot 10

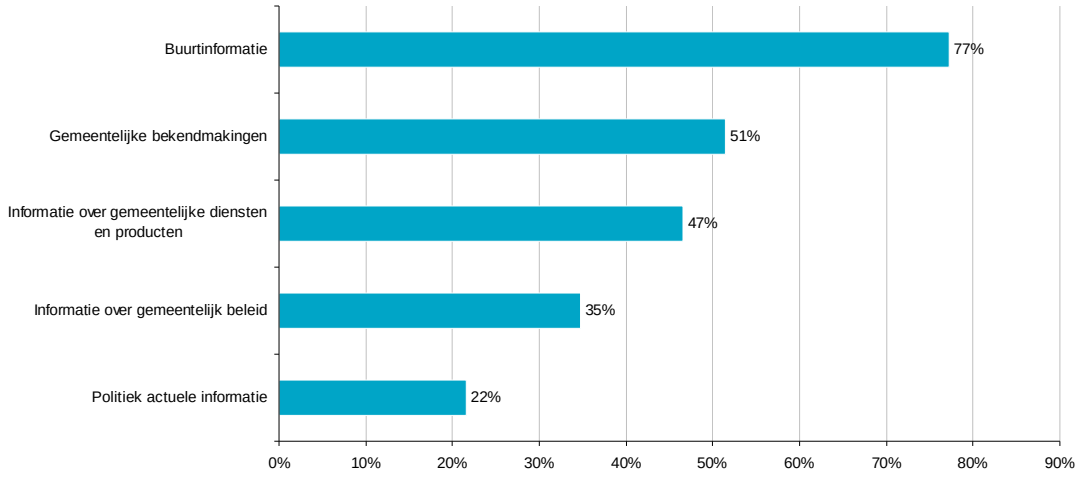
Volgens zo'n 60% van de inwoners gebruikt de gemeente heldere taal in de brieven die zij naar inwoners stuurt (figuur 34). Over andere aspecten ten aanzien van de communicatie is de tevredenheid lager. Hierbij geldt wel dat bij elke stelling steeds 30% tot 60% van de respondenten "neutraal" of "weet niet" antwoord. De groep mensen die het *eens* is met de stelling is hierbij steeds groter dan de groep mensen die het *niet* eens is met de stelling, behalve bij de vraag over bekendheid van beleid: circa 25% van de inwoners geeft aan onbekend te zijn met gemeentelijk beleid.

Figuur 34 Tevredenheid diverse aspecten communicatie, % (helemaal) eens

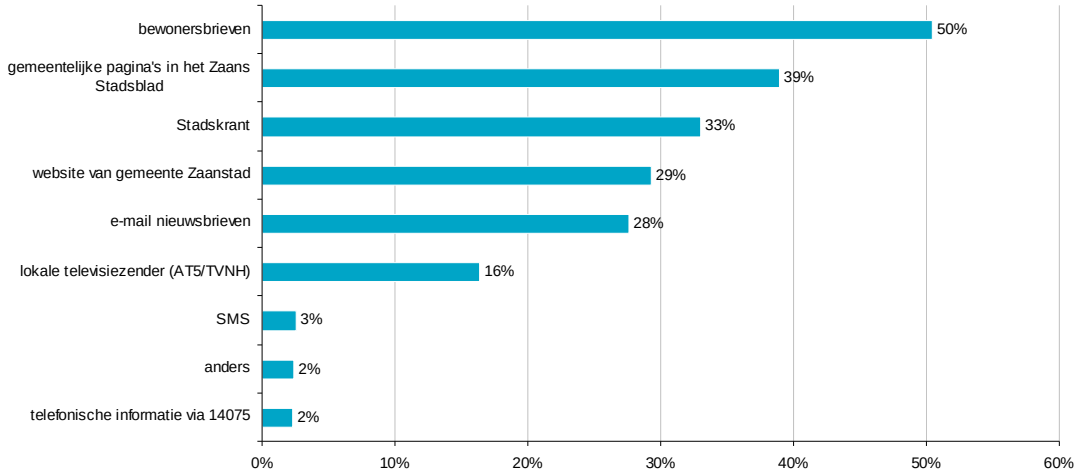
Dat roept de ook vraag op welke gemeentelijke informatie inwoners interessant vinden. Buurtinformatie en praktische informatie (over bekendmakingen en over diensten en producten) wekken de meeste interesse. Politiek actuele informatie en (inderdaad) beleidsinformatie vindt men over het algemeen minder interessant (figuur 35).

Figuur 35 Naar welke gemeentelijke informatie gaat uw interesse uit?

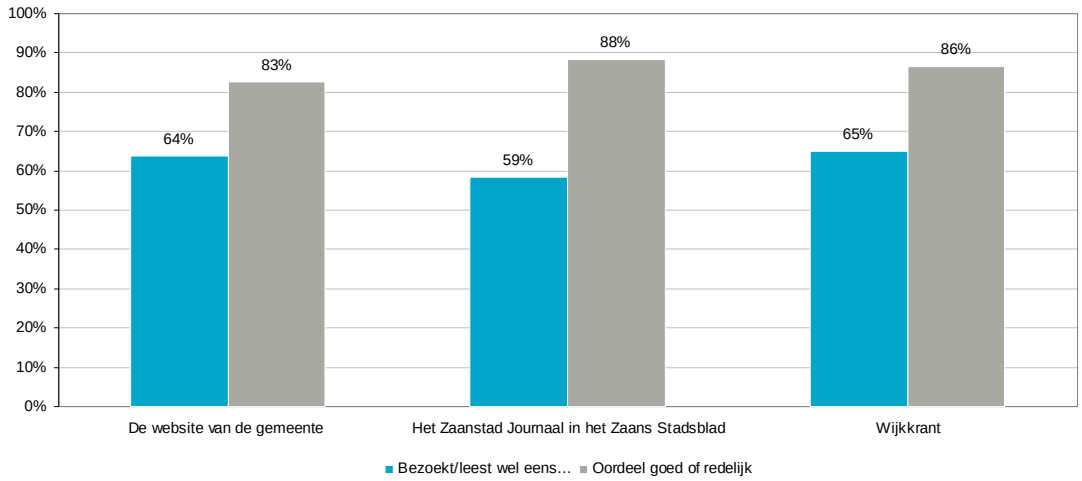
Inwoners ontvangen deze informatie bij voorkeur door middel van bewonersbrieven (figuur 36), gevolgd door gedrukte lokale media, website en e-mail.

Figuur 36 Hoe ontvangt u deze informatie het liefst? 2012

Enkele lokale media-uitingen van de gemeente, tenslotte, worden vrij breed gebruikt en gewaardeerd (figuur 37). 59% tot 65% procent van de inwoners kent deze media en meer dan tachtig procent waardeert deze media als “goed” of “redelijk”.

Figuur 37 Gebruik en waardering lokale gemeentelijke media, in %, 2012

Bijlage: begrotingsindicatoren 2012 en 2013

Tabel: indicatoren in de begrotingen 2012 en 2013 die worden gemeten met de Zaanpeiling, langjarig trend

Programma in begroting	Indicator	Begroting 2012	Begroting 2013	Trend 2008 t/m 2012: 2008	2009	2010	2011	2012	Trend tussen eerste meting en 2012: in beeld	in woorden, indicatief
4	Percentage inwoners dat andere vervoermiddelen dan auto gebruikt voor woon-werkverkeer	v			49%		45%	45%	-	Daling
4	Toename gebruik fiets woon-werk		v		22%		20%	20%	-	Lichte daling, stabiel sinds 2011
4	Toename tevredenheid van bewoners over bereikbaarheid per auto		v		75%		70%	69%	-	Daling,stabiel sinds 2011
8	De scores uit de Zaanpeiling (ZP) of de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) voor de sociale samenhang op wijkniveau voor de wijken:	v	v		Bron: ZP	Bron: ZP	Bron: IVM	Bron: ZP	nvt	
8	Poelenburg	v	v		5,1	4,7	5,5	5,7	+	Stijging
8	Pelders/Hoornseveld	v	v		5,4	5,4	5,3	5,8	+	Stijging
8	Rosmolenwijk	v	v		5,8	5,4	5,7	5,7	-	Lichte daling, min of meer stabiel
8	Kogerveldwijk	v	v		5,1	5,4	5,3	5,7	+	Stijging
8	Zaandam Nieuw West	v	v		6,0	5,8	5,9	6,0	neutraal	Stabiel
8	Assendelft-Noord	v	v		6,2	6,3	6,0	6,3	+	Lichte stijging, min of meer stabiel
8	Het percentage inwoners dat aangeeft actief te zijn als vrijwilliger	v	v	30%	30%	31%	30%	31%	+	Stabiel
8	Het percentage mantelzorgers dat aangeeft matig of zwaar belast te zijn	v	v	19%	NB	21%	32%	28%	-	Stijging na 2010
8	Het percentage mantelzorgers dat aangeeft zwaar belast te zijn			6,5%	NB	5,7%	8,7%	6,9%	-	Lichte stijging, min of meer stabiel
8	Het percentage mensen dat de eigen gezondheid een voldoende geeft	v	v	85%		85%	84%	85%	neutraal	Stabiel
8	Percentage inwoners dat participeert op ten minste twee van tien terreinen	v					59%	70%	+	Stijging
9	Percentage 18-24 jarigen dat minimaal twaalf keer per jaar aan sport doet	v		48%		69%		77%	+	Cijfer is niet significant
9	Percentage ouderen (65-74 jaar) dat minimaal 12 keer per jaar aan sport doet	v		38%		49%		51%	+	Stijging tot 2010, daarna vrijwel stabiel
9	Percentage volwassenen dat aan sport doet		v	56%		58%	53%	61%	+	Lichte stijging
9	Percentage volwassenen dat tevreden is over de sportvoorzieningen in de stad	v	v		75%	59%	52%	57%	-	Daling
9	Percentage volwassenen dat tevreden is over de sportvoorzieningen in de wijk	v	v		56%	50%	44%	47%	-	Daling
10	Waarderingscijfer cultureel aanbod (rapportcijfer)	v	v			6,7	6,5	6,4	-	Daling
11	Burger is tevreden over afhandeling melding openbare ruimte	v	v	49%		45%	49%	46%	-	Lichte daling
11	De waardering voor het onderhoud van de openbare ruimte in Zaanstad door de burger	v	v			6,0	6,3	6,1	+	Lichte stijging
11	Percentage bewoners dat actief is geweest om de eigen buurt te verbeteren	v	v		24%			22%	-	Lichte daling
13	% burgers dat zich wel eens onveilig voelt	v	v		31%	31%	28%	NB	nvt	
13	Percentage aanwezige en functionerende rookmelders in woningen.	v	v			73%	69%	72%	-	Vrijwel stabiel
13	Rapportcijfer inwoners (ervaren) veiligheid in uitgaansgebieden ('s avonds)	v	v			5,3	5,7	5,6	+	Stijging tot 2011, sinds 2011 stabiel
13	Rapportcijfer inwoners (ervaren) veiligheid in uitgaansgebieden (overdag)	v	v			7	7,1	7,1	+	Vrijwel stabiel
14	Oordeel van de inwoners van Zaanstad over de gemeentelijke organisatie [rapportcijfer]	v	v		6,2	6,2	6,0	5,9	-	Na 2010 lichte daling
14	Vertrouwen van de inwoners van Zaanstad in het college van B&W [rapportcijfer]	v	v		5,7		5,8	5,9	+	Lichte, maar gestage stijging

Geel vak = sociale samenhang betreft voorlopige, indicatieve cijfers uit de Zaanpeiling 2012. O&S adviseert cijfers uit de IVM te gebruiken (beschikbaar in maart/april 2014)
Gearceerd vak = cijfer is niet significant (te weinig respondenten in specifieke doelgroep)

gemeente Zaanstad

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Postbus 2000, 1500 GA Zaandam

T 14 075
antwoord@zaanstad.nl
www.zaanstad.nl